

Դէպի Հայաստան Դրամական Փոխանցումներու Աջ Արձանագրուած Ե

Երեք տարրուան կտրուածքով
արագ կրծատումներէն յետոյ, ար-
տասահմանի մէջ աշխատող հայերու-
միլիառաւոր տոլարներու փոխան-
ցումները ուժեղացած են 2017-ին
նպաստելով Հայաստանի տնտեսու-
թեան աւելի արագ աճին: Հայաստա-
նի կեդրոնական դրամատան հրա-
պարակած տուեալներուն համաձայն,
2017-ի Յունուար-Նոյեմբեր ամիս-
ներուն առեւտրային դրամատու-
ներուն կողմէ կատարուած դրամա-
կան փոխանցումներու ընդհանուր
ծաւալը կազմած է 1,56 միլիառ
տոլար, 2016-ի նոյն ժամանակա-
հատուածին համեմատ, 18%-ով: Այլ
խօսքով երկրի համախառն ներքին
արդիւնքի 15 տոկոսը:

Արտերկրեաց դրամական փոխանցումները կը հանդիսանան Ազգային վիճակագրական ծառայութեան (ԱՎԾ) հաշուեսուլութիւններու ընդհանուր փոքրածաւալ առեւտուրի տարեկան 6 տոկոս աճի գործօններէն մին: Ի դէպ երեւանեան բարձրաստիճան պաշտօնեանները անցեալ ամիս յաջտնած էին, որ Հայաստանի տնտեսութիւնը առնուազն 6 տոկոսի աճ պիտի գրանցէ -2017-ի աւարտին: Ամենակարեւորը այն է, որ ոռուսական ռուբլին ամրապնդուեցաւ ԱՄՆ տոլարի

Սկսած Են Զինուած Ուժերու Արդիականացման Եօթամեայ Ծրագրի Նախագծի Քննարկումները

Յունուար 4-ին Հայստանի
պաշտպանութեան նախարարու-
թեան Մոնթէ Մելքոնեանի անուան
ռազմածառզական վարժարանին
ներս Պաշտպանութեան Նախա-
րարութեան, Զինուած Ուժերու
Գերագոյն Հրամանատարութեան
ղեկավար կազմի մասնակցութեամբ
մեկնարկած են զինուած ուժերու
արդիականացման եօթամեայ ծրագ-
րի նախագծին ամփոփիչ քննար-
կումները:

Ըստ Պաշտպանութեան նախարարութեան հրապարակած հաղորդագրութեան, քննարկումներուն մասնակցած են նաեւ Լեռնային Ղարաբաղի պաշտպանութեան բանակի հրամանատարական կազմի ներկայացուցիչները: «Ծրագրի շուրջ առաջիկացում քննարկումներ կը լինեն նաեւ փորձագիտական շրջանակների ներդրամամբ: Ամփոփիչ քննարկումներից եւ լրամշակակումներից

Ֆրանսահայ Համայնքը իր Անհանգստութիւնն Արտայայտած է Էրտողանի Այցին Առթիւ

Ֆրանսացի հայկական կազմակերպութիւններու համակարգող խորհուրդը երէկ Armenian news կազմին մէջ հաղորդագրութիւն մը հրապարակելով յայտնած է իր անհանգատութիւնը Թուրքիոյ նախագահ Ռեէճէպ Թայէպ Էրտողանի փարիզեան այցին կապակցութեամբ: Հաղորդագրութեան մէջ մասնաւորապէս նշուած է նշուած, որ Փրանսահայերը նախագահ Մաքրոնէն կ'ակնկալեն իսկատ վերաբերմունք Էրտողանի նկատմամբ, որպէսզի վերջինս չքօղարկէ 1915 թուականի Հայոց ցեղասպանութեան ճանաչման հարցը, որուն ժխտումը Թուրքիոյ նախագահը դարձուցած է իր արտաքին քաղաքականութեան առաջնահերթութիւններէն մին: Նշենք,

Նկատմամբ 2016-ի սկիզբի ըրջա-
նին աւելի քան 30 տոկոսով:

Ծուսաստան աշխատող հայեցական կողմէ Հայաստան ուղարկելուած դրամը վիզանցուած է 2017-ի Յունուար-Նոյեմբերի վիզանցուածներու ընդհանուր ներհոսքի աւելի քան 60 տոկոսը։ Տարեկան մօտ 18 տոկոսով աճած է այն հանգամանքը, որ Եւրամիլիութեան եւ այլ երկիրներէ ստացուած վիզանցուածներուն մակարդակը զգալիօրէն աճած է։Միացեալ Նահանգներէն դրամական վիզանցուածները, որոնք նոյնպէս ունին հայ համայնքի զգալի մասը, աճած են ընդհամենը 2 տոկոսով։ Խութելին նաեւ նպաստած է Հայաստանի արտահանման 23,5 տոկոս հասնողածին, որն արձանագրուած է պաշտօնական վիճակագրութեան 11-րդ ամսուան ընթացքին։ Իսկ Հայաստանէն դէպի Ռուսաստան արտահանուածը աճած է 44%-ով, համեստով 494 միլիոն տոլարի։ Ընդհանուր առմամբ, 2017 Յունուար-Նոյեմբերի ամիսներուն Հայաստան արտահանած է 2 միլիարդ ապրանք։ Այդ ապրանքատեսակներուն 29% -ը ուղղարկուած է Եւրոպական Միլութիւն։

Ամերիկայի Պատժամիջոցներու Ցանկին Վրայ Յայտնուած Ռուբէն Թաթուլեանը Եղած է Նալպանտեանի Ոչ Պաշտօնական Խորհրդականը

Հայսաստանի արտաքին գործոց
Նախարարի խօսնակ Տիգրան Բա-
լայեանը հերքած է սոչիաբնակ հա-
գործարար, ԱՄՆ պատժամիջոցնե-
րու ցանկին վրաց յայտնուած Ռուբեկ
Թաթուլեանի այն յայտարարութիւնը
թէ վերջինս կը հանդիսանայ նախա-
րար իստուարտ Նալպանտեեանի խորհր-
դականը: Ի պատասխան «Ազատու-
թեան» գրաւոր հարցումին, Բալայ-
եան նշած է. - «Ռուբեկն թաթուլեանը
եղել է ԱԳ նախարարի ոչ պաշտօնա-
կան խորհրդական եւ այժմ նա այդ
կարգավիճակը չունի»:

Բալայիեանը, սակայն, անպատճեան թողած է այն հարցերը, թի երբ թաթուլեանը դարձած է նախարարի խորհրդական եւ արդեօք այսպաշտոնի համար ստացած է Հայաստանի դիմանագիտական անձնագիրը:

Նշենք, որ Նալպանտեանի
խորհրդական ըլլալու մասին ան-
ձամք Թաթուլեանը ըսած է Սովոր-
պլոկին տուած հարցազրոյցի ժա-
մանակ, որ համացանցի մէջ հրապա-
րակուած է Յունուար ենի:

«Որբան» մականունով յայտնի գործարարէն պլոկը Ալեքսանդր Վալուկը փորձած է ճշգել՝ արդեօք ան կը հանդիսանայ դեսպան կառուելէ այլ ներկայացուցիչ, քանի որ կ'երթեւեկէ դիւանագիտական պետական համարանիշներ ունեցող մեքենայով։ Պլոկը հարցին թագուլքան պատասխանած էր - «Են Հայաստանի արտաքին գործոց նախարարի խորհրդականն եմ»։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՅ ԶՈՒ ԳԼԽԱԼՈՐ ՇՏԱՓԻ ՊԵՏՈՒ
Մանրամասներ Ներկայացուցած է
Հակառակորդի Կողմէ Զինծառայողի
Սպանութեան Միջադէպի Մասին

ՀՀ ԶՈՒ Գլխաւոր շտապի
պետ, զօրավար Մովսէս Յակոբեա-
նը Հանրապետական հաւաքակայա-
նին մէջ լրագրողներուն հետ զրոյ-
ցի ընթացքին ներկայացուցած է
Յունուար 7-ին Պաշտպանութեան
Բանակի հիւսիսարեւելեան ուղ-
ղութեանձ տեղակայուած զօրամա-
սերէն մէկուն պահպանութեան տե-
ղամասին մէջ տեղի ունեցած դէպ-
քի մանրամասները, որու հետե-
ւանքով հակառակորդի կրակոցէ-
զոհուած է մէկ եւ վիրաւորուած
երկու զինծառայող:

Յիշեցնենք, որ հակառակորդ
դի կողմէ արձակուած կրակոցէն
մահացու վիրաւորում ստացած
ՊԲ զինծառայող, 1998-ի ծնունդ
վաչէ Նուէրի Զիլինկարեանը:

«Ունեցել ենք կորուստ առաջին գծում հակառակորդի դիպուկահարի կրակոցից, այս պահի դրութեածը կարող է արձանագրել այն որ որեւէ մի խախտում այդ զինուուրը չի իրականացրել, ինչպէս ստացուել դեռեւս պէտք է պարզել», -ըսած է Մովսէս Յակոբեանի մով

Օ ուզա՞ն Յափիբամի զի
խանցմածք, երբ գինուորին փոր
ձած է օգնութեան հասնիլ հրամա
նատարը, ան եւս վիրաւորուած է
Ապա մէկ այլ խումբ մէնքենայու
զացած է անոնց օգնութեան: Հա
կառակորդի կրակոցներու հետե
ւանքով խումբէն մէկ գինուոր եւ

ԱՄՆ պատժամիջոցներու ցանկին վրայ յայտնուած Ռուբէն Թաթուլեան

բէն Թաթուլէան անդրադարձած է
նաեւ իր մասնակցութեամբ տեղի
ունեցած միջադէպին, երբ ան
Սոչիի օդակայանին մէջ Հայաստա-
նի դեսպանութեան պատկանող մե-
քենաներով ենթադրաբար կոտրած
էր արգելապատճէշը: Թաթուլէան
նշած է, որ դատական կարգով
ապացուցուած է տեղեկութեան կեղծ
ըլլալը ու աւելցուցած, որ դիւնանա-
գիտական համարանիշները իրեն
առաւելութիւն չեն տար, այլ ընդ-
հակառակը, «զա 10 անգամ աւելի
պատախանատութիւն է ենթադ-
րում, քան առաւելութիւն»:

Սոչիաբնակ հայ գործարարը
նշած է, որ մեքենաները, որոնցմով
ինք կ'երթեւեկի, կը պատկանին Ռու-
սաստանի մէջ Հայաստանի դեսպա-
նութեան եւ անոնցմով յատուկ հիւ-
րեր դիմաւորելի իր աշխատանքն է:

ՀՀ ԶՈԼ Գլխաւոր շտապի պետ,
զօրավար Մովսէս Յակոբեան

վիրաւորուած է: Ինչի արդիւնքով՝
երեկուաց թէպքերու հետեւանքով
ունինք մէկ զոհ երկու վիրաւոր:

«Վիրաւորումները շատ թե-
թեւ են: Ուզում եմ առանձնացնել
սպայի սիրագործութիւնը, որ մէկ
վայրկեան չի մտածել, նետուել է
իր զինուորի կեանքը փրկելու հա-
մար, բայց նորից փաստեմ, որ այդ
զինուորը որեւէ խախտում չի
արել: Հակառակորդը անընդհատ
ձեւեր, մէթուներ է փնտում մեր
զինծառակցներին խոցելու», -

Ըսած է Յակոբեանը:
Անոր խօսքով Նոր տարին Ե՛ւ
մենք, Ե՛ւ հակառակորդը դիմաւո-
րած ենք շատ հանգիստ, կրակոց-
ներու քանակը բաւականին քիչ
եղած է, որեւէ միջադրէպ առաջնա-
գիծին այդ օրերուն չէ եղած:

Երտողան.

**«Թուրքիոյ Մէջ Նոր Քաղաքական Յեղաշրջում
Կազմակերպելու Փորձ կը Պատրաստուի»**

Ոեզա Զարապի կառաջնորդուի Մանհերընի դաշնային դատարան

Թուրքիոյ նախագահ էրտողանի համոզմամբ կարգ մը ուժեր կ'ուզեն թուրքիոյ մէջ նոր յեղաշրջում կազմակերպել: Այդ ուժերու շարքին ան մատնանշած էր նաեւ Միացեալ Նահանգներու դատական համակարգը: Այս մասին էրտողան յայտարարած է երէկ՝ իշխող «Արդարութիւն եւ Զարգացում» կուսակցութեան խորհրդարանական խմբակցութեան հետ Անգարայի մէջ կայացած հանդիպման ժամանակ:

«Այն մարդիկ, որոնք յաջողութեան չհասան 15 Յուլիսին, այժմ յեղաշրջում կազմակերպելու նոր ուղիներ կ'որոնեն: Ես կ'ուզեմ յատուկ ընդգծել, որ քաղաքական նոր յեղաշրջման հասցէն Միացեալ Նահանգներու մէջ ընթացող դատավարութիւնն է», - յայտարարած է էրտողանը, նկատի ունենալով շարք մը թուրք պաշտօնեաներու եւ գործարարներու դէմ Մանհէթընի դաշնային դատարանին մէջ արդէն մի քանի ամիս շարունակուող քննութիւնը:

Յիշեցնենք, որ ամերիկան դատախազութիւնը կը պնդէ, որ թուրքիոյ կառավարութիւնը եւ երկրի դրամատնային համակարգի շարք մը բարձրաստիճան ներկայացուցիչները, թուրք-իրանական ծագում ունեցող գործարար Ռեզա Զարապին պատկանող ընկերութիւներու հետ միասին 2010-էն 2015 թուրականներու ընթացքին օժանդակած են իրանի իշխանութիւններուն արեւմտեան պատժամիջոցները շրջանցելու գործին: Զարապը, որ այժմ նիւ եորքի բանտը կը գտնուի, ամերիկացի քննիչներուն պատմած է այն բոլոր

միջոցներուն մասին, որոնք համարակարութիւն տուած են իրանի իշխանութիւններուն ուկի անօրինական վաճառք կազմակերպել լրացնելով ներքին շուկային դաշնային դատարանին մէջ առանցքային դերակատարութիւն ունեցած է թրքական Halkbank-ի Տուպայի մասնաճիւղը, որուն բաժնետոմսերու մէծ մասը կը պատկանի պետութեան:

Այս գործի ծիրէն ներս ամերիկան դատախազութիւնը հեռակայ մեղադրանք առաջադրած է նաեւ թուրքիոյ տնտեսութեան նախկին նախարար Զափէր Զաղլայանին եւ ես մէկ պետական դրամատան՝ Turkish Bank 1-ի նախկին ղեկավար Սուլէյման Ալանին:

Թուրքիոյ նախագահի համոզմամբ սակայն իրանական պատժամիջոցներու շրջանցման առթիւ ընթացող դատավարութիւնը բացառական քաղաքական նախատական է ներկը հետապնդէ, որուն աշխոյժ դերակատարներէն մէկը իսլամիստ գործիչ ֆեթհուլլա կիւլէնին է:

Մի քանի օր առաջ աւ, ֆրանսային վերադառնալու ճանապարհին, էրտողան յայտարարած է, որ Մանհէթընի դաշնային դատարանին ներս ընթացող դատավարութիւնն ու Halkbank-ի ղեկավարներէն մէկուն դէմ կայացած կերջին մէիրը կը վկայեն, որ՝ «Կիւլէնի թիկունքին ամերիկացիները կանգնած են»:

ճէմ Օգտեմիր Քննադատութեան Ենթարկած է Թուրքիոյ եւ Գերմանիոյ Սիցել Յարաբերութիւններու Կարգաւորումը

Գերմանիոյ խորհրդարանի կողմէ Հայոց ցեղասպանութեան մասին բանաձեւի ընդունման հարցին մէջ մէծ ներդրում ունեցած կանաչներու կուսակցութեան՝ թրքական արմատներ ունեցող համանախագահ ձէմ Օգտեմիրը մեկնաբանած է թուրքիոյ եւ գերմանիոյ միջեւ յարաբերութիւններու կարգաւորման առնչութեամբ երկու երկիրներու արտաքին գործոց նախարարներու յայտարարութիւնները:

Ինչպէս կը գրէ գերմանական DW հեռուստառատիօններութեան թրքական ծառայութիւնը, Օգտեմիր կոչտ քննադատութեան ենթարկած է գերմանիոյ արտաքին գործոց

նախարար Զիկմար Կապրիէլի յայտարարութիւնը առ այն, որ եթէ թուրքիան ազատ արձակէ այդ երկրի մէջ կալանաւորուած գերմանիոյ քաղաքացի հանդիսացող լրազրող Տենիկ եռուձէլին, ապա գերմանիան կրկին կրնայ մտածել թուրքիոյ գէնքի վաճառքի արգելքը վերացնելու մասին:

Կապրիէլը խօսած էր նաեւ թուրքիոյ մէջ հրամայեր արտադրող գործարան հիմնելու նախագիծի հնարաւոր իրագործման մասին:

«Պատանդի դիմաց հրասայլ տալը պարզապէս անհեթեթութիւն է», - ըսած է Օգտեմիր՝ այդ մէկը անուանելով «կերպուտ գործարք»:

Հաստ անոր, քանի դեռ թուրքիոյ

ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐԾ

Լիպիա- Փախստականներ Փոխադրող Նաւը Զախշախուեցաւ, Զոհերու Թիւր Յասաւ 64ի

Շաբաթ օր Լիպիոյ ափերուն վրայ փախստականներ փոխադրող նաւը խորտակուելով պատճառ դարձաւ 64 հոգիներու մահուան, այս յայտարարութիւնը կատարեց գաղթականական հարցերու միջազգային կազմակերպութեան ներկայացուցիչ Ֆլավիօ Տիկ Զակոմոն: Ռետինէ շինուած նաւը կը փոխադրէր 150 փախստական, որոնցմէ ողջ մնացած է 86ը:

Նշենք նաեւ երկրորդ Համաշխարհային պատերազմէն ի վեր եւրոպան ներկային կ'ապրի գաղթականական ամենալուրջ ճնաժամամբը: Այս բոլորի պատճառը ափրիկեան եւ Մերձաւոր Արեւելքի երկիրնրուն մէջ յառաջացած տնտեսական սուր տագնապն է:

Սուրիա - Ռուսերու եւ Կաթոլիկներու Մարդասիրական Օգնութիւնները կը Շարունակուին

Ռուսական Առաքելական Եկեղեցւոյ պետ կիւրել Պատրիարքը հեռատեսիլային հարցազրուցի մը ընթացքին յայտարարեց որ մտահոգութեան է Սուրբիոյ քրիստոնեայ փոքրամասնութիւններու իրավիճակով: Ան իր գոհունակութիւնը յայտնեց ահաբեկիչներու դէմ առնուած միջոցառումներուն եւ ներկայի համեմատաբար խաղաղ իրավիճակին համար:

Պատրիարքը նշեց որ պիտի շարունակուի մարդասիրական օժանդակութիւնը մատակարերէլ Սուրբիոյ: Ան մասնաւորաբար ընդգծեց. «Մենք երկկողմանի համաձայնութիւն կնքած ենք կաթոլիկ եկեղեցւոյ հետ, միասնաբար մարդասիրական օգնութիւն ցուցաբերելու երկրի տարբեր շրջաններուն մէջ: Յուսով եմ որ անոնք իսկապէս պիտի գործակցին, հարկ եղած աւանդը ներմուծելով մասնաւորաբար անոնց որոնք կը տառապին Սուրբիոյ մէջ»:

Միւս կողմէ կ'իմանանք թէ Սուրբիոյ իտլիպ քաղաքի կեդրոնին մէջ, տեղի ունեցած շարունակական չորս պայմինեթիւններուն հետեւանքով մահացած է 40 հոգի եւ վիրաւորուած 70 ուրիշներ: Այլ վայրերու մէջ եւս կան 15 մեռեալներու ռուսական սուրբիական օդային ուժակոծումներուն հետեւանքով:

Եգիպտոս - Նախագահական Շնտրութիւն Մարտին

«Ալ ժէզիրա» լրատու գործակալութեան համաձայն յառաջիկայ Մարտ ամսուան ընթացքին, տեղի պիտի ունենան եղիպտոսի Հանրապետութեան նախագահ Կապտութեան նախագահ Տիկ Զակոմոն: Ներկայ նախագահ Ապտէլ Ֆաթթահ էլ Սիսիի դէմ ընտրապայքարի պիտի իջնէր եղիպտոսի նախկին վարչապէտ 76 ամեայ Ահմատ շաֆիքը, որ կը նկատուէր ուժեղագույն թեկնածուներէն մին: Այս վերջինը իր «Թուրիթըր»ի էջին վրայ յայտնած է թէ ինք կատարեալ թեկնածու մը չէր ներկայ պայմաններուն մէջ: Սակայն New York Times թերթին համաձայն եղիպտոսական իշխանութիւնները իր վրայ ճնշում բանեցուցած են թեկնածու չի ներկայանալու համար: Այլապէս զինք պիտի նուաստացնեն անցեալին իր ունեցած կաշառակերութեան ամբաստանութեամբ...

մէջ առկայ է ճնշում ազատ մամուլի դրութեան ուժիմը՝ չի կրնար իսուք նկատմամբ եւ քանի դեռ այդ երկրի ըլլաւ յարաբերութիւններու մէջ չէ վերացուած արտակարգ կարգաւորման մասին:

ՊԵՏՐՈՍ ՇԻՐԻՆՈՂԻՆԻ Այցելութիւնը Թուրքիոյ Նախագահ Էրտողանին

Պոլսոյ Սուրբ Փրկիչ Հիւան-
դանոցի հոգաբարձութեան ատենա-
պետ եւ հայկական հիմնարկներու
համագործակցութեան միութեան՝
ՎԱՏԻՓ-ի նախագահ Պետրոս Շիրի-
նողլու 22 Դեկտեմբերին Անգարայի
մէջ հանդիպում մը ունեցած է
Թուրքիոց Հանրապետութեան նախա-
գահ Էրտողանի հետ:

Այս հանդիպման մասին
Նախագահական պաշտօնական
աղբյուրներէն որեւէ յայտարա-
րութիւն չէ կատարուած։ Շիրի-
նողլու ինք եւս լուռթիւն պահած է
այս հանդիպման մասին։ Հասա-
րակութիւնը հանդիպումէն տեղեակ
եղաւ Յթունուար թուակիր «Փա-
մանակ» թերթի հրապարակում-
ներով։ Այստեղ կ'ըսուէր, թէ
քննարկման նիւթ դարձած են
համայնքը յուզող գանագան
երեւոյթներ, բայց Շիրինողլու
խուսափած է այս մասին որեւէ
յայտարարութիւն կատարելէ։ Ան
գոհացած է հանդիպման ժամանակ
հիւանդանոցի անցեալի բանջարա-
նոցի խնդիրով, քանի որ այդ
տարած քը նախապէս հիւանդանո-
ցի սեփականութիւնն էր, բայց
անցեալին ապօրէն կերպով
գրաւուած էր պետութեան կողմէ։ Տարած քը աւելի ուշ այժմու կառա-
վարութեան օրօք փոխանցուած էր
հիւանդանոցին, սակայն այս անգամ
ալ Զէյթինապուրնուի քաղաքապե-
տարանը, թէ արժեզգրկած էր այդ
տարած քը յայտարարելով կանանչ
դաշտ եւ թէ խոչընդոտած էր փո-
խանցման գործընթացը։ Որքան ալ
յստակ արգելքներ ինդրոյ առարկա
չըլլան պարոն Շիրինողլուի համա-
ձան ինդիրը այժմ մտած է դէպի
լուծման փուլ։

Այս մասին Շիրինողլու հրապարակած է նաեւ բացատրութիւն մը, ուր կ'ըսուի հետեւեալլ՝ «Մեծայրգ նախագահՀէն ժամադրութիւն մը խնդրած էի։ Հակառակ իր խճողուած օրակարգին ազնիւ գտնուեցաւ մեր խնդրանքը կատարելու եւ այսպէս հանդիպում մը տեղի ունեցաւ Պէջթեփէի նախագահական նստավայրին մէջ։ Մեր հանդիպման ներկայ էին նաեւ Վաքըներու ընդհանուր տնօրէն Աստնան էրթեմ եւ Արտաքին գործոց նախարարութենէն խորհրդատու մը։ Իսկ ինծի կ'ընկերակցէր մեր հոգաբարձութեան անդամներէն Հերձան Պալիան։ Երախտապարտ ենք նախագահի բարի մեծաբութեան համար։ Ինչպէս նախապէս այս անգամ եւս ունեցանք մտերմիկ զրոյց, որու ընթացքին հաղորդեցինք մեզ յուզող խնդիրները։ Հանդիպման ընթաց-

ՍԵՐԺ ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ ՎԱՐչապետութիւնը

Ծարունակուած էջ 1-էն

թէ Կարապետեանը զան

Համարակալութիւններ ուսկի՞ ՀՀԿ-ի
ներսը կոխւ ձգելու, թէ՞ ոչ», հարց
կու տայ «Հայկական ժամանա-
կը»:

«ՀՀ Առաջնախառնութեան, Ե-

«ՀՀ Սահմանադրութեան օ-
րդ գլուխի պահանջներուն համա-
ձայն՝ Աժ խմբակցութիւնները
պէտք է ներկայացնեն վարչապետի
իրենց թեկնածուները, որմէ ետք
Ազգային ժողովը պէտք է ընտրէ
վարչապետ։ Վարչապետ ընտրուե-
լու համար անհրաժեշտ է խորհր-
դարանի պատգամաւորներու ձայ-
ներու կէսէն աւելին։ Եթէ այնպէս
պատահի, որ որեւէ թեկնածու չյա-
ջողի ստանալ ձայներու կէսէն աւե-
լին, ապա առաջին ընտրութեան 7-
րդ օրը լրանալէ ետք, տեղի
կ'ունենայ նոր ընտրութիւն՝ նոր
թեկնածուներով։ Այս պարագային
վարչապետի թեկնածու կ'առաջադ-
րեն պատգամաւորներու 1/3-ը։ Այս
փուլին ալ եթէ վարչապետ ընտր-
ուի, ապա Սահմանադրութեան 6-
րդ գլուխի 149 յօդուածի Յ-րդ
մասի համաձայն, 7 օրուայ ընթաց-
քին Հայստանի Ազգային ժողովը
պէտք է լուծարուի։ Ըսել է թէ, սա
քաղաքական ճգնաժամի հետեւանք
կ'ըլլայ, ինչ կը նշանակէ, որ Հա-
յստանի խորհրդարանն ներս քա-
ղաքական ուժերու եւ յատկապէս
մէծամասնութեան մօտ հակասու-
թիւն կայ»։

ՀՀԿ խմբակցութեան պատգա-

Հայ-Թոքական Սահմանը

Ծարունակուած էջ 1-էջ

Նակից»,-ըստ է ան:

Բագրատ կատուքեանի խօս-
քով՝ ի սկզբանէ ձեռք բերուած
պայմանաւորուածութիւնը, որ ար-
ձանագրութիւնները առանց նա-
խապայմաններու պէտք է ըլլան
արդէն խախտուեցաւ:

«Թուրքիան նախապայման-
ներ միշտ էլ առաջ է բերել,
սակայն Քլինթոնի ճշգթան ներքոյ
մասնակցում էր ստորագրութեան
արարողութեանը, բայց դրա ստո-
րագրումից անմիջապէս յետոյ
դրժեց իր խոստումը եւ պայման-
ներ առաջարկեց: Մինչդեռ արդէն
վաղուց այդ նախապայմանները
պէտք է օրակարգից դուրս եկած
լինէին», - , շեշտած է Բագրատ
իստութեանը:

Համար թուրքիան չի ցանկար հայ-թրքական արձանագրութիւնները առանց նախապայմաններու վաւերացնել, պղլասհայ խմբագիրը պատասխանած է, որ թուրքիան ունի իր պետական ռազմավարութիւնը, որմէ ալ պարզ կը դառնայ, որ այդ երկիրը չի հանդուրժեր Հայաստան աետութեան ոռութիւնու:

«Դա տեսնելով՝ մենք չպէտք է
ստիպուած լինենք բարեկամանալ
Թուրքիայի հետ։ Ի հարկէ, մենք
ցանկանում ենք բարեկամանալ
մեզ հարեւան երկրի հետ, բայց
քանի որ Թուրքիան դրան պատ-
րաստ չէ, մենք չպէտք է դա
ցանկանանք։ Հայաստանն աւելի
կոշտ պէտք է լինի։ Ընդ որում,
եղած կապը մեզ լրիւ բաւարար
է՝ շաբաթական երեք անգամ թուիչք-
ներ կան Երեւան-Ստամբուլ», -
ոսած է ան։

ըսած է ան։
Պատասխանելով նկատառմա-
նը, որ թուրքիոյ հետ փակ
սահմանի արդիւնքով շրջափակ-

մաւոր Ռուստամ Մախմուտեանը
պատասխանելով «Հայկական ժա-
մանակի» այն հարցին, թէ որքա-
նո՞վ հաւանական է, որ քաղաքա-
կան ուժերու եւ յատկապէս ՀՀԿ-
ականներու ներքին տարրածայնու-
թիւններու պատճառով Ազգային
ժողովը լուծարուի, մեկնաբանած է.

«**Զեմ** կարծում, որ կարող է
քաղաքական ճգնաժամ առաջանալ
այն դէպքում, եթե մէկ քաղաքա-
կան թիմ ունի 58 պատգամաւոր եւ
գումարած նաեւ 7 պատգամաւոր,
որպէս քաղաքական գործընկեր-
ներ։ Մրանով հարցը կարգաւոր-
ւում է եւ չկայ ճգնաժամի իրատե-
սութիւն։ Բացի այս էլ, դեռ չգի-
տենք միւս քաղաքական ուժերի
դիրքորոշման մասին։ Այն պարզ
կը լինի թեկնածուների առաջադ-
րումից յետոյք։ Եթէ այլ համախոհ-
ներ էլ չլինեն, ապա 65 ձայնը
յատակ է, իսկ այս քաղաքական
թիմի ներսում չկայ հակասութեան
միտում, հետեւաբար ճգնաժամ չի
կարող առաջանալ», - «**Ճ՛՛օ**-ի հետ
զրոյցի ժամանակ ըստած է Մախ-
մուտեան»;

Ծառուկեան խմբակցութեան
պատգամաւոր, Աժ փոխնախագահ
Միքայէլ Մելքոնմեան այս մասին
մեկնաբանութիւններ ընելը կա-
նուին համարած է, թէեւ ան եւս
շեշտած է ՀՀԿ-ի մեծամասնութիւն
ըլլալը: «ԵԼՔ» խմբակցութիւնը
եւս չի կարծեր, որ ՀՀԿ-ականնե-
րու միջեւ տարրածանութիւններ
կը սկսին:

Հայ-Թոքական Սահմանը

ման մէջ կը յայտնուինք ան
նշած է, թէ Թուրքիան եւս հիմա
շրջափակման մէջ է:

«Թուրքիան հիմա կռուի մէջ
է աշխարհի բոլոր երկրների հետ,
բոլոր երկրների հետ խնդիր ունի՝
ԱՄՆ-ի, Եւրամիութեան, իր հարեւ-
ւան երկրների, Միջին Արեւելքի
հետ խնդիրներ ունի: Հետեւաբար՝
Թուրքիան աւելի վաս կացութեան
մէջ է յայտնուել ներկայումս:
Անշուշտ, եթէ Հայաստանի հետ
սահմանները բաց լինեն, Հայաս-
տանը տնտեսապէս աւելի լաւ վի-
ճակում կը յայտնուի, բայց դրա
հաշուն մենք չենք կարող մեր
ազգային արժանապատութիւնը զո-
հել: Սա ազգային արժանապատ-
ութեան խնդիր է, քանի որ
Թուրքիան կոչտ կեցուածք ունի
Հայաստանի նկատմամբ, Հայաս-
տանն էլ նոյն կեցուածքը պէտք է
ընդունի Թուրքիայի նկատմամբ»,
Նախաձ է իսթուրքեանո:»

Հայաստանի եւ Թուրքիոյ մի-
ջեւ եղած եւ փակուղի մտած
յարաբերութիւնները, ըստ Բագ-
րատ իսթուքեանի իրենց ազգե-
ցութիւնը կ'ունենան Թուրքիոյ
հաւ համարն օհ պոաւ:

«Թուրքիոյ հայերը շատ
աւելի ուրախ կը լինէին, եթէ հայ-
թրքական յարաբերութիւնները
զարգանային, բայց եթէ պէտք է
դա լինի մեր ազգային արժանա-
պատութեան հաշուին, մեզ պէտք
(...) է ոչ է ոչ»

Հյուստ Բագրատ էսթուքեանի
2018-ին հայ-թրքական յարաբե-
րութիւններուն մէջ լուրջ փոփո-
խութիւններ սպասել պէտք չէ:
Սակայն անոր խօսքով, թուրքիան
հաւասարակշռութեան խնդիր ու-
նեցող, անսպասելի բախումներով
եւ հաշիւններով երկիր է ու անոր
համար ալ դժուար է նաեւ կան-
խատեսելը, թէ ինչ կրնայ պատա-
հիլ:

Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան Նախագահ Պերծ Սեդրակեանի Ամանորի Պատգամը

Նոր տարուան սեմին, գոտեպնդուած անցնող տասներկու միներու ընթացքին իրականացած մեր դրական ձեռքբերումներով, մենք պատրաստ ենք շարունակելու ազգի, հայրենիքի ու մարդկութեան ծառայութեան նուիրուած մեր առաքելութիւնը, աշխարհատարած հայութեան համար դործունէութեան նոր ու արդիւնաւէտ առիթներ ստեղծելու մտասեւումով:

Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան համար, 2017-ը, փոխարեւական իմաստով թէ տառացիօրէն, խոստման տարի հանդիսացաւ, երբ մեր կազմակերպութիւնը համեմելով տարեքը համայնքներուն, միաժամանակ ընդարձակեց իր գործունէութեան դաշտը, իրականացնելով նոր նախաձեռնութիւններ, դործակցական առողջ յարաբերութիւններ եւ առանցքային համագործակցութիւններ: Այդ բոլորը կը դրսեւորէին մեր ռազմավարական յատակ կողմնորոշումը, մշակութացին, կրթական, մարդասիրական եւ ընկերացին-անստեսական զարգացման նպատակներով, հաւատարիմ Հ.Բ.Լ.Մ.ի հիմնական արժեքներուն եւ անոր հիմնադիրներու ողիին:

Օգնութեան մեր ճիգերը գլխաւորաբար ուղղուած էին եւ պիտի շարունակեն կեդրոնացած մնալ սուրիահայ մեր ազգակիցներուն վրայ, որոնք երկրին միջ ծաւալած զինեալ հակամարտութիւններու ստեղծած տագնապին իբր հետեւանք, այժմ կը փորձեն վերականգնել իրենց կեանքը: Մեր մարդասիրական օժանդակութիւններուն միջոցաւ, մանաւանդ բարոյական զօրակցութեամբ, անցնող տարիներուն, յաջողեցանք քաջալերել ու կորով ներշնչել անոնց, կրթական, բժշկական, նիւթական աջակցութեան եւ անմիջական կարիքներու վերաբերեալ հետեւողական օգնութիւն տրամադրելով բազմաթիւ ընտանիքներու: Մինչ հաւաքարար մեր ճիգերը ուղղուած էին արտակարգ իրավիճակներու մատնուած համայնքներու օգնութեան, մեր դործօն եւ աշխոյժ շրջանակները շարունակեցին իրենց մասնակցութեամբ եւ աշխատանքով օժանդակել մեր մնայուն ծրագիրներուն, ինչպէս կատարողական արուեստներու բաժնի փայլուն նախաձեռնութիւններուն, մեր կրթական կառուցներու բարեկարգումին եւ երիտասարդական մեր բազմապիսի յայտագիրներու յաջողութեան:

Անցնող տարին անկասկած յատկանշուեցաւ բոլոր համայնքներէն ներս Հ.Բ.Լ.Մ.ի շրջանակներու ցուցաբերած կազմակերպչական աշխատու գործունէութեամբ, »Խոստումը« ժամանակական մեր պատրաստուած էր, որ պատրաստուած էր Հովհաննէսի մուտքով անդին:

գրադարաններէն ներս, ժապաւէնին կից, ցեղասպանութիւնները կանխարգիլելու միտող կրթական յատուկ ծրագիրներու տարածումով, »Խոստումը« ոչ-Հայ լայն շրջանակները ծանօթացուց հայ ժողովուրդի պատմութեան եւ անոր աննկուն ողիին:

Գիտակից ընկերացին ցանցերու, հաղորդիչոցներու եւ ճարտարագիտական նորարարութիւններու կարեւորութեան ու դերին, Հ.Բ.Լ.Մ. կը շարունակէ պատրաստել եւ տարածել համապատասխան միջոցներ եւ նիւթեր, որոնք քայլ կը պահեն ընթացիկ կենցաղային պայմաններուն եւ հետաքրքրութիւններուն հետօն: Հայկական Հեռավար Դասարաններուն եւ տարբեր շրջանակներու կարիքներուն պատշաճեցուած անոր բազմաթերու ծրագիրներուն միջոցաւ, աշխարհի ամենահեռաւոր շրջաններուն միջ, մինչեւ Նիւթիլը լինա, մարդիկ կը ծանօթանան հայ լեզուին, պատմութեան եւ մշակութիւն: Համացանցային կարծ հարցազրոյցներու մեր »Ալոցանց Զրոյց« շարքը, կ'ընդգրկէ պատմական եւ մշակութացին տարբեր նիւթեր, որոնց շարգին մանրանկարչութենէն մինչեւ դարասկիզբին հայ կանանց դերին անդրադառը տեղեկութիւններ: Մեր գործակցութեամբ տարբեր ծրագիրներ, ինչպէս Անի համացանցային Անգլերէն խօսակցական ծրագիրը, անհատական սերտ կապեր կը ստեղծեն սփիւրքի եւ հայաստանի միջեւ:

Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան գործունէութեան, ընդարձակելով անոր ազդեցութեան գոտիները, համելու համար հայութեան լայն շրջանակներուն ու անոնցմէ անդին:

Մենք շարունակաբար կը գործակինք Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնին, Եւրոպայի Միութեան, Հ.Հ. կրթութեան եւ Գիտութեան Նախարարութեան, Պաշտպանութեան Նախարարութեան եւ յարակից ոչ-կառավարական բազմաթիւ կազմակերպութիւններու հետ: Մեր շրջանակները եւ մասնաճիւղերը գործակցաբար ծրագիրներ իրականացնուացնեցած են Սմիթսոնիւն Հիմնարկին, Եւրասիական համագործակցական Հիմնադրամին եւ Պէտրութի Ամերիկեան Համալսարանին բոլոր դպրոցներէն եւ հանրային

Պէյլանի Հայրենակցական Միութեան Տիկնանց Բաժանմունքի Սուլը Ծննդեան Հաւաքոյթը

Շաբաթ, Դեկտեմբեր 23-ի երեկոյեան ժամը 7-էն մինչեւ ուշ գիշեր, կլէնտէլլի Little Impressions-ի գեղեցկօրէն զարդարուած սրահին մէջ, շուրջ 100 պէլլանցիներու եւ բարեկամներու ներկայութեամբ տեղի ունեցաւ Պէլլանի հայրենակցական միութեան վարչութեան ժամանական գործութեան Տիկնանց բաժանմունքի:

Տիկնանցի քարտուղարուէի վարսեր Մարգարեան զուարթ երեկոյի բացումը կատարելով, բոլորին բարի գալուստ մաղթելէ, Քրիստոսի Ս. Ծնունդը շնորհաւորելէ Սատ ուրախ ենք, շատ ծրագրեր ունենք, որ միւս տարի կը կատարենք: Ուրեմն, կեցցէ մեր Տիկնանց միութիւնը:

Ներկաները, հրաւիրեց Պէլլանի վարչութեան ատենապետ Պր. Մանուկ Տօնոյեանը, որ իր պատգամը տայ: Իր կարգին բոլորին բարի գալուստ մաղթելէ ետք, Պր. Տօնոյեան ըստ. Եկել էք մեզ հետ վայելելու մեր Տիկնանցի Ս. Ծնունդեան ուրախ երեկոն: Շնորհակալութիւնը բոլորիդ: Շատ ուրախ ենք, շատ ծրագրեր ունենք, որ միւս տարի կը կատարենք: Ուրեմն, կեցցէ մեր Տիկնանց միութիւնը:

Ապա, Վարսեր Մարգարեան շնորհակալութիւն յայտնեց այդ գիշեր սաքսոֆոնի վրայ արտադրենքիթ-հանդիսութիւնը:

Շար.ը էջ 19

Nourish your hair with natural products

GARNI
Natural Restorative
Spray-On Hair Serum
For Men & Women

GARNI
Natural Restorative
Spray-On Hair Serum
For Men & Women

www.GarniUSA.com
Pasadena, CA 91102, USA

Հոկտեմբերեան Յեղափոխութիւնը Եւ Հայաստանը (Եւ Ես)

ՀԱՅՈՂԻԿ ԴԱՐԻԹԵԱՆ

2017 թուի Դեկտեմբերին, Հայ Թատրոնի Ընկերութիւնը, Հոկտեմբերեան Յեղափոխութեան հարիւրամեակի առիթով, ծրագրեց եւ ներկայացրեց մի միջոցառումներկոց, բաղկացած ասմունքներից, ընթերցումներից, երգերից եւ մի թատերախաղից:

Կարձ ասած՝ այս տողերի գրողս, որ ներկայ էի կիրակի, Դեկտեմբերի 17-ի բեմադրութեան, շատ հակիրճ բայց եւ իմաստալից եւ մանաւանդ՝ դիպուկ գտայ բոլոր համարները ընտրուած բանաստեղծութիւնները, ընթերցումները, երգերը եւ թատերախաղը:

Այդ ընտրութիւնների բացատրութիւնը այսպէս էր տրվում.

Քանի որ այդ յեղափոխութեան եւ դրանից յետոյ ստեղծուած Խորհրդային Միութեան պատմութեան քննումը մի երեկոյի ընթացքում կարելի բան չէ, ներկայացման հեղինակ բեմադրիչ Արամազդ Ստեփանեանը, անդրադարձել միայն Հայաստանի հետ կապուած իրադարձութիւններով, այն էլ միայն այնպիսի գործեր, որ իր՝ Արամազդ Ստեփանեանի վրայ թողել էին խորը տպաւորութիւն, որով բացատրուում էր ներկայացման վերնագրի փակագծի մէջ եի ես-ի նշանակութիւնը: Հեղինակի ընտրութիւնները ներկայացնում են դրուազներ Խորհրդային Հայաստանի անցեալի թէ դրական եւ թէ բացասական իրադարձութիւններից:

Երեկոյի առաջին՝ ասմունքների, ընթերցումների եւ երգերի մասում Լառւրա Դաւթեանը

կարդաց Շուշանիկ Կուրղինեանի ԲԱՆՈՒՈՒՈՒՆԵՐԸ բանաստեղծութիւնը, իսկ Յակոբ Բլինեանը՝ Սիլվա Կապուտիկեանի ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ ՈՒՂԵԿԱԼՈՒՄԸ: Ընթերցուեց հատուածներ Վախիթանդ Անանեանի ՍԵՒԱՆԻ ԱՓին գրքի նախաբանից, Անդրանիկ Մառուկեանի ՄՈՒԱՑՈՒԱԾ ՔԱՆԴԱՍՈՒՆԱՄՅԱԿ յօդուածը ԵՐԱԶԱՅԻՆ ՀԱԼԵՊ գրքի Երկրորդ հատորից եւ Նադեժդա Խազինա Մանդելշտամի ամուսնութեանը մէջ՝ ուրն նկարագրուած է Հայաստանի իշեւան քաղաքի կողմէ նուիրաբերուած՝ հայ կնոջ ձօնուած քանդակ մը:

Ընթերցողներն էին Մառիթա Աբրահամեանը, Անեթ Արմենակեանը, Լուտիմիլա Գրիգորեանը, Արմինէ Ղազարեանը եւ Արամազդ Ստեփանեանը: Երգերն էին՝ Գուսան Ռազմիկի Ինժինեուր ԲԱԼԱ, Գուսան Հավասիրի ԿՈԼԻՆՈԶԻ ԶՈՐԱՆ եւ Եղիշե Զարենցի եւ ԻՄ ԱՆՈՒԾ

Ուրուկուէյի Փունթա Տել Էսթէ Քաղաքին Մէջ Բացուած է Հայաստանի Հանրապետութիւն Հրապարակ

Հայաստանի դեսպան էսթերա Մկրտումեանը եւ Հայ Առաքելական եկեղեցւոյ Ուրուկուէյի թէմի առաջնորդ Գերշ. Տ. Յակոբ արք. Գլւննեանը:

«Ազատութեան» այն հարցին, թէ ինչո՞ւ փոխուած է յուշարձանի իմաստը, երբ որոշման մէջ նշուած է, որ այն պիտի ձօնուի Հայոց ցեղասպանութեան զոհերու յիշատակին, դեսպան Մկրտումեանը պատախանած է. - «Հաշուի առնուեց, որ Ուրուկուէյում կան բազմաթիւ խաչքարեր եւ յուշարձաններ Հայոց ցեղասպանութեան զոհերին նուիրած, առաջարկը եղել է Մարտոնասովի նահանգապետարանի կողմից, որպէսզի Հայաստանը ճանաչեն այլ խորհրդանշներով, եւ համահունչ լինի այս քաղաքին եւ զրօսաշրջութեանը»:

Չեռնարկի ընթացքին բոլոր ելույթ ունեցողները նշած են, որ Ուրուկուէյը Հայոց ցեղասպանութիւնը ճանչցած պետութիւնն է:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆ՝ Աշոտ ՄԵԺԵԱՆԻ երաժշտութեամբ: Երգում էր Մառիթա Աբրահամեանը երաժշտական դասաւորումով եւ նվազակցութեամբ Գէորգ Խաչատրեանի: Իսկ Գէորգ Խաչատրեանը երգեց Արմէն Մովսիսեանի ԶԻՆՈՒՈՒՐԻ երգը:

Ներկայացման երկրորդ կէսում բեմադրուեց ԽՂՃԻ ՀԱՄԱՐ մէկ ժամ տեղող պիտերը: Բնագիրը պատկանում է Վալյադ Վալյադեանին (բուն անունով Մկրտիչ Վանեցեան), թէեւ այս տարբերակը պատկանում էր Արամազդ Ստեփանեանին, քանի որ հիմնական փոփոխութիւններ էր մացրել գործում, թատերախաղի

թատերական կառուցի մշակման նպատակով: Դերասաններն էին՝ Արտա Միհոնեան, Ժանեթ Ոսկանեան, Զարեհ Յովհաննիսեան, Արիս Բաղումեան եւ Կարեն Պետրոսեան: Բեմաշխատողները՝ Խաժակ Ստեփանեան, Ջոդի Բարդին, Լյուդմիլա Գրիգորեան - Արմինէ Ղազարեան: Ինչքան որ գիտեմ, ոչ Ման ֆրանսիքոյում եւ ոչ էլ մանաւանդ Լու Անջելեսում, ուրիշ հայկական կազմակերպութիւններ կամ անհատներ, հրապարակով չեն անդրադարձել այս՝ Յեղափոխութեան հարիւրածեակին: Մի խօսք կա, որ ասում է «Նրանք որ պատմութիւնից գասեր չեն առնում, կրկնում են սիալները»:

We will shop you with over 20 A-rated companies to find the best fit for your needs and budget.

MARONIAN
INSURANCE SERVICES

Since 1975, we have proudly served our community's insurance needs.

CA Insurance Lic. #0C99815

WELCOME HOME & AUTO INSURANCE

Along with all of our other *Trusted Insurance Services*

CALL US FOR A PERSONALIZED QUOTE

(818) 500 9305

massis Weekly

Volume 38, No. 1

Saturday, January 13, 2018

Russian-Armenian Businessman Sanctioned by U.S. Reveals Armenian Government Post

YEREVAN -- A controversial Russian businessman blacklisted by the United States for his alleged ties to organized crime has worked as an "adviser" to Armenia's Foreign Minister Edward Nalbandian, the Foreign Ministry in Yerevan acknowledged on Tuesday.

The U.S. Treasury Department imposed financial sanctions on the ethnic Armenian businessman Ruben Tatulian and nine other Russian nationals last month. The department's Office of Financial Assets Control (OFAC) accused them of joint involvement in "serious transnational criminal activities."

Tatulian, who is based in the Black Sea city of Sochi, holds an Armenian diplomatic passport, raising questions about his ties to Armenia's government.

The businessman shrugged off the U.S. sanctions in an interview a Sochi-based Russian blogger published over the weekend. He said he cannot be affected by them because he has no assets in the United States.

Tatulian also said that he not only has an Armenian diplomatic passport but also uses cars belonging to Armenia's Embassy in Russia. "I am an adviser to the foreign minister of Armenia," he added when asked about the reason for that.

"Ruben Tatulian was a freelance adviser to the foreign minister and he does not have that status now," the Armenian Foreign Ministry spokesman, Tigran Balayan, told RFE/RL's Armenian service (Azatutyun.am).

Balayan declined to clarify when Tatulian had such a status. Nor would he say why or when the Russian-Armenian tycoon reportedly nicknamed "Robson" received his diplomatic passport.

According to Russian media reports, Tatulian has extensive business interests and strong government connections in southern Russia. An OFAC statement released on December 22 described him as a regional "overseer" of the alleged organized-crime syndicate targeted by the U.S. Treasury Department.

Christmas Celebrated During Holy Mass at the Echmiadzin

Catholicos Karekin II, the supreme head of the Armenian Apostolic Church, called for more government action against poverty and injustice in Armenia as he celebrated a Christmas mass at the Echmiadzin cathedral on Saturday.

"Along with the achievements gained through the unshaken will and dedication of our people, our country is still facing unemployment and poverty," Garegin said in a homily read out during the service attended by senior government officials.

"There is a need for continuing efforts to strengthen hope for the future, faith in justice, and to overcome the social, economic, and other challenges facing our national life," he added in an apparent appeal to the Armenian government which he rarely

criticizes in public.

A key member of the government, Defense Minister Vigen Sargsian, participated in the liturgy as a ceremonial "godfather" of a large cross with which Garegin blessed holy water inside vessels placed on the ancient church's altar.

Catholicos Karekin II also deplored lingering hardship as well as wars and other conflicts around the world. "In this time of defense of human rights, the rights of people and nations are being violated," he said. "In our days of dialogues, many people become subject to intolerance, hatred on a religious basis, terrorism; and become victims of various kinds of violence."

Continued on page 2

Artsakh Soldier Killed Two Wounded by Azerbaijani Sniper

Nagorno Karabagh Defense Army authorities have announced that one of their soldiers has been killed by an Azerbaijani sniper near the line of contact that separates the combatant sides.

Authorities said the 19-year-old soldier, Vache Chilingarian, was shot dead on January 7.

Movses Hakobian, Chief of the General Staff of the Armenian Armed Forces told reporters on Tuesday that Chilingarian had not violated any military rules.

"The fact is that the serviceman has been shot dead by a sniper. The commander rushed to help the sol-

dier and was also wounded in the firing. The vehicle of the operative group that was dispatched to the site to examine the reasons of the incident also came under fire. Another soldier was wounded here," Movses Hakobian said.

He praised the officer who rushed to save the soldier without hesitation.

"The rival is looking for different ways of targeting the Armenian soldiers," Hakobian said.

Movses Hakobian said the situation was calm on New Year holidays, few shots were reported, no incidents were registered.

Turkey Plans to Install Surveillance Devices on Armenia Border

ANKARA -- Turkish interior ministry Suleyman Soylu said the Turkish side plans to install surveillance devices on the Armenian-Turkish border for security purposes, Anadolu reports.

The Turkish side also plans to install similar devices on the Turkish-Georgian border.

The minister said no wall will be constructed on the Armenian-Turkish and Turkish-Georgian borders in the

future, only cameras will be installed.

"I think steps will be taken in the coming two months," Anadolu Agency quoted Minister Soylu as saying.

"It is not about erecting a modular wall, it's about equipping the border with an electronic control system," the Interior Minister said.

As for the construction works of 144km long wall on the Turkish-Iranian border, the minister said almost half of the wall is constructed.

ICRC Representatives Visit Armenian Prisoners in Azerbaijan

YEREVAN -- The representatives of the Baku delegation of the International Committee of the Red Cross (ICRC) have met with Armenian citizens, Arsen Baghdasaryan and Zaven Karapetyan, held captive in Azerbaijan, the ICRC Armenian office press representative Zara Amatuni stated.

She noted that the visits were held on December 21 and 28, aiming to monitor their conditions of detention, health condition as well as maintain their contact with the family members. Under the mediation of the ICRC representatives, the prisoners exchanged information with their families.

"The visit was facilitated based on the ICRC mandate and procedures which is carried out regularly," Amatuni said, refusing to provide other details.

Arsen Baghdasaryan, a citizen of Artsakh, was taken into Azerbaijani captivity on December 26, 2014. In 2015, an Azerbaijani court sentenced Baghdasaryan to 15 years imprisonment, charging him with sabotage operations carried by NKR Defense Army in the direction of Aghdam. Artsakh authorities have denied the reports and stated that Baghdasaryan, a contractual serviceman of the Army, regularly has been absent without official leave (AWOL), leaving his deployment location, for which he was temporarily suspended from service.

Zaven Karapetyan, born in 1974, has appeared in Azerbaijan's territory in the evening of June 20 by crossing the Armenian-Azerbaijani border. He has mental problems.

Armenian Wrestlers Top UWW Rankings

YEREVAN -- The United World Wrestling (UWW) has released the updated January rankings for both the Greco-Roman and freestyle wrestlers. Two Armenian wrestlers have finished on top of the rankings for Greco-Roman style, the National Olympic Committee reported.

Olympic Champion and three-time world and European champion Artur Aleksanyan leads the 98kg weight class rankings, while world champion Maksim Manukyan tops the 80kg weight class rankings.

The rankings of the top 20 Greco-Roman wrestlers feature three other Armenian wrestlers – Karen Aslanyan (66 kg) is ranked 5th, Karapet Chalyan (75 kg) comes 10th and Artur Shahinyan (85kg) 13th.

Georgi Ketoev (97kg) and Levan Berianidze (125 kg) have both climbed up in the UWW rankings for freestyle wrestling, taking the fourth and third spots respectively.

Garik Barseghyan (57kg), Volodya Frangulyan (61 kg) and Grigor Grigoryan (74 kg) are among the top 20 freestyle wrestlers.

Christmas Celebrated

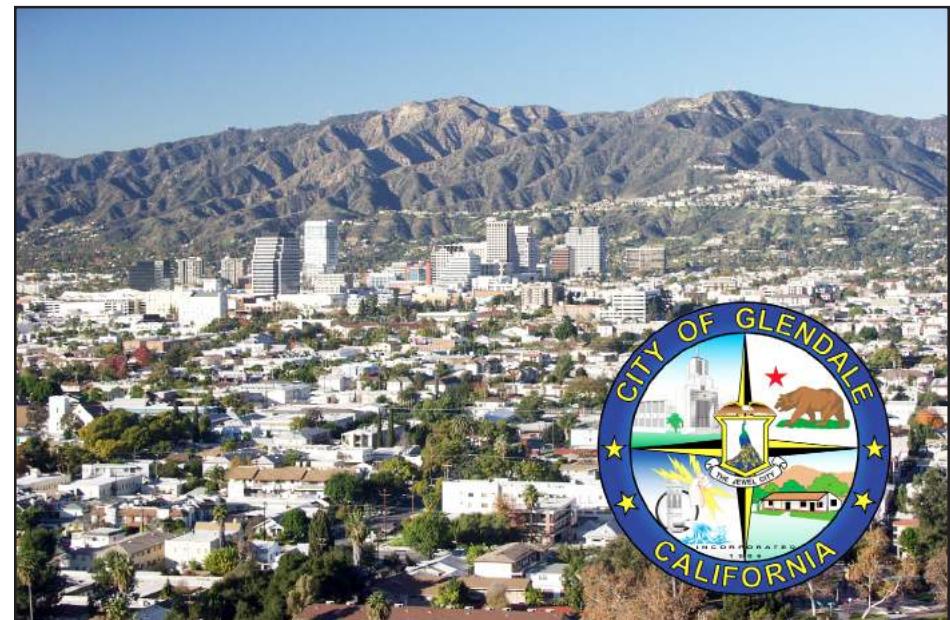
Continued from page 1

"Drug addiction, alcohol abuse, and other kinds of addictions, become evil to societies and families: people addicted to these become unable to properly organize their lives, some find themselves in despair and commit sui-

cide," he went on.

In his message, Karekin II urged the church faithful to become "new souls free of sins." "By accepting in our hearts infant Jesus, let us keep strong our faith and our pious path of life so that we may always enjoy the care and endless love of God," he said.

Glendale to Pay \$550,000 to Armenian Police Lieutenant Over Discrimination Lawsuit

GLENDALE, CA -- Glendale officials will pay \$550,000 to a former police lieutenant Ludmilla Abrahamian, an ethnic Armenian, as a settlement for a lawsuit filed against the city that alleged she was denied a promotion because of her race and gender, Glendale News-Press reports.

Filed in May 2016, the suit claimed bias during the promotion process for a captain's position at the Glendale Police Department. The suit alleged the bias came at the behest of then-Chief Robert Castro.

Ann Maurer, chief assistant city attorney, said in an email the settlement is "not an acknowledgment of any wrongdoing by the city or its employees."

"The city's position has and continues to be that the allegations of discrimination and retaliation are unfounded," she said.

According to the settlement agreement, the \$550,000 payment was broken down into \$66,000 for lost wages, \$264,000 for alleged emotional distress or physical sickness and \$220,000 for attorney's fees. Abrahamian also agreed to retire from the department, which occurred last month.

Her suit claimed that she was the most qualified of six applicants who applied for an open captain's position at the department in December 2015. According to the suit, Abrahamian discovered that the panel of experts responsible for evaluating the candidates was specifically picked by Castro and instructed by him on how to rank the candidates.

The suit alleged that Castro "made clear to the interviewers that he did not want a female or minority to be ranked in the top three positions."

Migrant Remittances to Armenia Soar

After three years of rapid reduction, multimillion-dollar remittances from Armenians working abroad grew strongly in 2017, contributing to faster economic growth in Armenia.

Data from the Central Bank of Armenia (CBA) puts the total amount of incoming cash transfers from individuals processed by commercial banks in January-November 2017 at \$1.56 billion, up by 18 percent from the same period in 2016. The figure was equivalent to roughly 15 percent of the country's Gross Domestic Product.

The increased remittances seem to be one of the factors behind a 6 percent year-on-year rise in nationwide retail trade reported by the National Statistical Service (NSS). Senior officials in Yerevan said last month that the Armenian economy is on track to grow by at least 6 percent in 2017.

The economy stagnated in 2016 amid a continuing recession in Russia, Armenia's leading trading partner and main source of remittances. The Russian economy recovered slightly in 2017.

More importantly, the Russian ruble has strengthened against the U.S. dollar by more than 30 percent since the beginning of 2016. Armenian remittances shrank from \$2.3 billion in 2013 to \$1.53 billion in 2016 amid the ruble's sharp depreciation

resulting from the collapse of world oil prices.

Money sent home by Armenians working in Russia accounted for over 60 percent of overall remittance inflows in January-November 2017, according to the CBA. It was up by about 18 percent year on year, suggesting that there were equally significant rises in wire transfers from other ex-Soviet states and the European Union. Remittances from the United States, which also has a sizable Armenian community, rose by only 2 percent.

The stronger ruble also contributed to a 23.5 percent rise in Armenian exports recorded by official statistics in the eleven-month period. NSS data shows Armenian exports to Russia soaring by as much as 44 percent to \$494 million. Overall, Armenia exported \$2 billion worth of goods and commodities in January-November 2017. Almost 29 percent of them went to the EU.

The Japanese who Helped Save Armenians and Greeks During 1922 Smyrna Massacres

By Philip Chrysopoulos
greekreporter.com

Researcher Vicken Babkenian wrote how a Japanese ship saved the lives of hundreds Armenians and Greeks from genocide in Smyrna in 1922, and the overall humanitarian aid provided by the Japanese.

Babkenian, along with Professor Peter Stanley, are the authors of the book "Armenia, Australia and the Great War".

Men and women could be seen swimming around in the hope of rescue, until they drowned. She wrote:

"In the harbour, at that time, was a Japanese freighter, which had just arrived loaded to the decks with a very valuable cargo of silks, laces and china representing many thousands of dollars. The Japanese captain, when he realized the situation did not hesitate. The whole cargo went overboard into the dirty waters of the harbour, and the freighter was

Armenian Bar Association Partners with the City of Glendale to Combat Elder Abuse

GLENDALE, CA — In late 2017, the administration of a prominent Los Angeles-area Armenian high school alerted the public that a group of youths, pretending to be students from the school, had entered apartment buildings and approached homes with the intent to target and swindle the elderly. These young impostors claimed to be Armenian school students and concocted a scheme of abject dishonesty in which they fabricated a sales pitch that they were collecting much-needed funds for the betterment of their school library.

Understandably, many elderly Armenians responded to what they believed to be genuine calls for financial assistance and handed over their money for what they thought was a good cause. To help bring these deceitful acts to an end, the Armenian Bar Association moved swiftly and contacted Onnig Bulanikian, Director of the City of Glendale's Community Services and Parks Department. The Armenian Bar proposed partnering with the Department's Senior Services Division to present to the senior-citizen community a series of "Know Your Rights" lectures so that they may be made aware of and in a better position to protect themselves from such and other deplorable attempts of abuse.

"The elderly members in our community are an especially vulnerable segment of the population who, unfortunately, sometimes find themselves to be the victims of abuse and financial scams designed to take advantage of them," said Saro Kerkorian, Chairman of the Board of the Armenian Bar Association. "Working with Glendale city officials, we identified the areas of greatest need and developed a program to educate the elderly and their caretakers to heighten awareness of the issues and take steps which will protect them from falling prey to the unscrupulous who

honour of his nation's rescue efforts at Smyrna in 1922.

The authors also wrote about how an Armenian relief fund had been established in Tokyo after a visit by the Rev. Loyal Wirt, the

seek to take advantage of our senior citizens," added Lucy Varpetian, Armenian Bar Association Member and Senior Assistant City Attorney for the City of Glendale.

To accomplish the goals of the partnership, two primary objectives were set into place: First, the City of Glendale's Community Services and Parks Department translated into Armenian a detailed informational brochure, which explains the various forms of abuse that the elderly can be subjected to, provides tested methods which the elderly can implement to avoid becoming victims of abuse, and also provides references to social service agencies which can assist once an act or acts of abuse take place. The brochure will be disseminated throughout the City of Glendale, at locations such as the public social service centers, libraries, City Hall, and other similar public-gathering venues.

The second manner in which the elderly will be served through this program is by way of public forums where noted experts in the field will speak about the subject of elder abuse and financial scams directed at the elderly. The first two presentations will be taking place on January 17, 2018, at 10:30 a.m. at the Adult Recreation Center located at 201 E. Colorado St., Glendale, CA 91205 (presented in Armenian). The second lecture which will be presented in English will be held on February 8, 2018, at 10:30 a.m. at the Sparr Heights Community Center located at 1613 Glencoe Way, Glendale, CA 91208.

Los Angeles Deputy District Attorney and active Armenian Bar member, Amy Ashvanian, who has successfully prosecuted numerous defendants accused of elder abuse, will impart her years of prosecutorial expertise to attendees at these first two events. Admission to the events are free of charge. For more information, please call (818) 548-3775.

international commissioner of the American Near East Relief organisation. The Armenian relief fund was headed by a prominent Japanese banker and diplomat, Viscount Eiichi Shibusawa.

Greek newspaper Empros praises the "bravestance" of the Japanese

In the book, they wrote about the widely unknown humanitarian aid that the Japanese showed towards Greeks and Armenians, during that turbulent time.

The most remarkable story of Japanese humanitarianism during the 1922 Smyrna catastrophe is about the captain and crew of a Japanese ship, who saved many lives during the 1922 Smyrna Catastrophe.

Hundreds of thousands of Armenian and Greek refugees had fled to the quay of Smyrna as Turkish nationalist troops entered and occupied the city on September 9, 1922. The Turkish occupation was followed by the massacre and deportation of Armenian and Greek civilians.

About 20 allied ships were at the harbour watching the events, as a fire broke out in the Armenian quarter four days later, which eventually destroyed most of the city. One ship was from Japan, and it was the one that mobilized to rescue the desperate refugees.

Mrs. Anna Harlowe Birge; the wife of the American Professor Birge of the International College at Smyrna, witnessed the helpless refugees crowding each other off the wharves as Smyrna began to burn.

loaded with several hundred refugees, who were taken to Piraeus and landed in safety on Greek shores," wrote Stavros T. Stavridis in an article published in the American Hellenic International Foundation's Policy Journal.

Another account was published on September 18, 1922, in the New York Times:

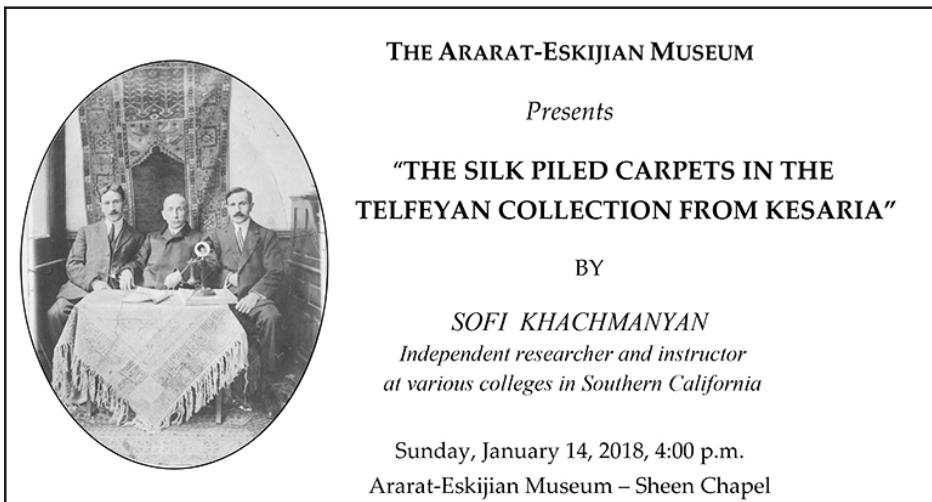
"Refugees constantly arriving .. relate new details of the Smyrna tragedy. On Thursday [September 14] last there were six steamers at Smyrna to transport the refugees, one American, one Japanese, two French and two Italian. The American and Japanese steamers accepted all comers without examining their papers, while the others took only foreign subjects with passports."

The humanitarian actions of the Japanese ship have also been recorded by Armenian and Greek survivors of Smyrna.

Recently, Stavridis discovered the ship's name – the Tokei Maru – which had been published in numerous contemporary Greek newspapers. In June 2016, Greek community organisations in Athens, awarded a shield shaped plaque to Japan's ambassador, Masuo Nishibayashi, in

"The Silk Piled Carpets in the Telfeyan Collection from Kesaria"

by Sofi Khachmanyan

MISSION HILLS, CA -- Ararat-Eskijian Museum, presents "The Silk Piled Carpets in the Telfeyan Collection from Kesaria" a talk by Sofi Khachmanyan independent researcher and instructor at various colleges in Southern California.

The Telfeyan brothers of Kesaria, Karapet and Movses, were highly successful rug producers at a time when piled carpet-rugs from Kesaria became very popular in the European markets of the second half of the 19th century. They were the first to produce "jejim" carpets, and their factories developed into thriving rug making facilities.

This lecture will focus on four particular rugs. The first is the larger of two rugs from the Telfeyan collection and is called "Gate of Paradise", design two; it has an arch resting on two columns on the upper end. The second, smaller one has a floral, European-inspired design with a circle-centered, decorative background. These rugs were made in Movses Telfeyan's factory prior to 1896, before the family left Kesaria. The third rug is from Setrak Timuryan collection. The fourth rug is also a large one and called "Gate of Paradise". It is from the private collection of late Luther Eskijian and is currently on display at Ararat-Eskijian Museum.

Sofi Kachmanyan began her career in textile decorating and embroidery arts at Art-Technical College in Yerevan, Armenia. Shortly after her graduation, she earned the title "Master Folk Artist of Embroidery Arts" and participated in a variety of exhibitions in Armenia as well as in Russia. After moving to the United States in 1988, she continued her education in fashion design and costume-making earning her Bachelor's and Master's degrees from California State University, Los Angeles. Her designs have been showcased at various venues in Los Angeles, New York, and southern France. She has received for best theater costume design in Los Angeles and has won the LA Weekly Award. Currently, she is working on her doctorate dissertation at the Institute of Arts, pre-Academy of Science of Armenia, Yerevan. The topic of her research is the symbology of the vestments of the Catholicos and their presentation in Armenian medieval manuscript painting.

Ararat-Eskijian Museum/Sheen Chapel, 15105 Mission Hills Road, Mission Hills, Calif., 91345.

For information about the event, please contact (747) 500-7585 or eskijian@ararat-eskijian-museum.com.

"Awards of Armenia and the Armenian Church" Presented by Nika Babayan

FRESNO, CA -- Nika Babayan, will present a lecture entitled "Awards of Armenia and the Armenian Church" at 7:30PM on Friday, January 19, 2018, in the University Business Center, Alice Peters Auditorium, Room 191. The presentation is part of the Fall Lecture Series of the Armenian Studies Program.

Armenian awards (orders, medals, badges, tokens, etc.) have been given since the 17th century. The awards can be divided into three groups: Awards of Armenia (First Republic, Soviet Armenia, the Republic of Armenia, the Republic of Artsakh); Awards of the Armenian Church (Apostolic, Catholic, and Protestant); and Armenia Diaspora Awards.

In this presentation Babayan will discuss these awards, how they were established, and how they are awarded today. Examples of the various awards will be presented through photographs. Babayan has published two books on the topic: Awards of Armenia, 1918-

1939 (2011) and Awards of the Armenian Church (2016), 196 pages, 300 photos. Awards of the Armenian Apostolic Church includes the Mother See of Holy Etchmiadzin, the Cilician Catholicosate, the Patriarchate of

Joan Agajanian Quinn Honored by the Armenian International Women's Association

LOS ANGELES -- The Los Angeles affiliate of the Armenian International Women's Association (AIWA) will honor Joan Agajanian Quinn, the recipient of the 2017 Ellis Island Medal of Honor at a luncheon on Saturday, January 28, 2018 at the Mr. C Hotel (1224 Beverwil Dr, Los Angeles, CA 90035). The 11:30am event will be attended by special guest Dame Zandra Rhodes who has created a limited edition special print to celebrate the afternoon.

Quinn received this prestigious medal, along with studio executive Sherry Lansing, astronaut Buzz Aldrin, CNN's Fareed Zakaria, and author Victoria Kennedy in May 2017 at a moving ceremony on Ellis Island in New York, in recognition of her enduring contributions to both the Armenian and American communities. The Ellis Island Honors Society sponsors the Ellis Island Medal of Honor, established in 1986, and presented annually to American citizens who have distinguished themselves within their own ethnic groups while exemplifying the values of the American way of life. Joan was nominated by the president of the Women's Caucus for Art, J. Cheryl Bookout.

Nicole Nishanian, President of AIWA-LA, states, "We are proud to honor Joan Agajanian Quinn who has had an illustrious career in both public and community service. She has served on the Executive Board of AIWA-LA since 1997 and has served with distinction as our NGO representative to the United Nations and as Board Liason. Joan and her late husband, attorney John J. Quinn have garnered praise for their support of artists for over 50 years."

Ms. Quinn supports many local and global humanitarian, educational and cultural activities focusing on causes that benefit diverse communities, some of which are: Board member of The California Film Commission; 17 years on the California Arts Council; The Institute for the Study of and Development of Legal Systems (ISDLS), a group that conducts international legal reform and exchange projects in collaboration with foreign governments to stimulate international relations, human rights and civil liberties; Member of Cedars Sinai Hospital Arts Council; Commissioner for the Beverly Hills Architectural Council; Trustee of the Armenian Library and Museum of America (ALMA) in Boston working to uphold the museum's objectives to locate, collect, preserve,

Constantinople, the Patriarchate of Jerusalem, Dioceses and Prelacies in Artsakh, the USA, Syria and Lebanon can be seen as illustrations, included in the volume.

Both books, Awards of Armenia, 1918-1939 (2011) and Awards of the Armenian Church (2016), will be on sale at the presentation.

Nika Babayan is a graduate of Yerevan State University. He has had extensive experience in the cultural and musical fields in the Republic of Armenia. He is currently the general manager of the Cadence Music Center and previously was General Manager

and present the culture, history, art, and contributions of the Armenian people; Trustee of Pilgrim School, a college preparatory school associated with The First Congregational Church of Los Angeles; former Vice President of the Los Angeles Music Center's Blue Ribbon 400; and Commissioner for the Beverly Hills Arts Council. When Joan was appointed by the Armenian Minister of Culture to be the honorary commissioner of the Armenian Pavilion at the Venice Biennale, she founded the American-Armenian Pavilion Council.

Quinn, a Los Angeles native, is a journalist, curator and arts advocate. She was appointed the West Coast Editor of Interview magazine by Andy Warhol, and was Society Editor of Hearst's Los Angeles Herald Examiner. Her work with Condé Nast included staff positions on Condé Nast Traveller and House and Garden. The interviews conducted on her public television programs, Beverly Hills View and The Joan Quinn Profiles (filmed at the Hollywood Museum) as well as the numerous periodicals to which she has contributed are aimed at sharing information to a multi-cultural society (ie: editor @ Manipulator magazine-Germany; senior editor @ Stuff magazine, Los Angeles magazine, LA Style, Main magazine, founding arts editor at Venice magazine, Detour, Vogue-Paris).

Joan was married for 55 years to Jack Quinn, who passed away in March of 2017, two months prior to her receiving the Ellis Island Medal of Honor. They strongly believed in supporting the need to acknowledge victims of domestic violence in Armenia through the Women's Support Center in Yerevan.

of the State Philharmonic Orchestra of Armenia. From 1990-1993 he was manager of the Armenian TV and Radio State Chamber Choir.

The lecture is free and open to the public. Free parking is available in Fresno State Lots P5 and P6, near the University Business Center, Fresno State. Parking permits are not needed for the Friday evening lecture.

For more information about the lecture please contact the Armenian Studies Program at 278-2669, visit our website at www.fresnostate.edu/armenianstudies or visit our Facebook page @ArmenianStudiesFresnoState.

«ԱՄԵԱԿՆԵՐ»՝ ԱՊՐՈՒՅԾ ՓՈՐՁԱՌՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՄ ԸՆԴՄԵԶԵՆ

ԴՈԿՏ. ՀՐԱՅՐ ԽԵՂԵՆԵԱՆ

Մարդուն անհատական, հաւաքական ու ազգային կեանքին մէջ կարեւոր իրաղարձութիւն է ամեակներու նշումը: Կարծէք հոն կեանքը պահ մը կանգ կ'առնէ տեսնելու համար, թէ ի՞նչ պատահած է նոյնինքն կեանքին՝ անհատական, հաւաքական եւ ազգային իր պատմութեան տարբեր հոլովոյթներուն ընդմէջն: Այս իմաստով է, որ ամեակները կը դառնան կեանք՝ ապրուած պատմութիւն, իրենց տարբեր ելեւէջներով: Ու տակաւին նոյն այդ կեանքին մէջ, եթէ պիտի կարեւորենք ներկան, բայց անոր կողքին նաեւ պիտի նայինք ապագային՝ հորիզոնին անդին, ծրագրելու համար նոյն կեանքին գալիք օրերը:

ինչպէս բոլորին, իմ կեանքիս
մէջ ալ ամեակները ունեցած են
յաջորդական փուլային հոլովոյթ-
ներ, որոնք ստեղծած են ինքնու-
թեան եւ պատկանելիութեան գի-
տակցութիւն։ Սակայն հիմնականը
եղած է կեանքիս փորձառութեան
ընթացքին այդ գիտակցութեան
առնչուած դաստիարակութեան ըն-
կալումը տարբեր բնագաւառնե-
րուն մէջ։

Անշուշտ իւրաքանչիւր փորձի ու գործառնութեան պարագային ինքինք կը պարտադրէ նաեւ ապրած ամեակներուս ի՞մ մէջս կերտած զիտութիւնը, եւ մանաւանդ ինքնազիտակցութիւնը՝ կեանքիս համար:

Ծնած եմ ընտանիքի մը մէջ,
որ երկար տարիներու վրայ ու
տարբեր սերունդներու համար ու-
նեցած է ազգային եւ եկեղեցական
աւանդ: Եւ այս Այնթապէն-Հասան
Պէլիին սկսելով, հասնելով՝ Հալէպ
ու ապա Պէլութ, եւ ներկայիս քիչ
մը տարածուած ամէնուրեք: Հայրս
շատ մանուկ՝ Այնթապէն տեղա-
հանուելով, իր ընտանիքին հետ
հասած է Հալէպ եւ մէծցած ու
դաստիարակուած «երազային Հա-
լէպի» այդ ջերմ մթնոլորտին մէջ: Անցած է Պէլութ եւ մասնագիտա-
ցած է որպէս գեղագործ, բայց
երաժշտութիւնը մնացած է իր
կեանքին սէրը: Եւ իր ողջ կեանքին
ընթացքին հայկական կեանքին մէջ
իր ներդրումը ունեցած է երգի ու

Երաժշտութեան ընդէջն: Մայրածնածէ Այնթապ, ապա Հալիք, եւ եղած է հիւանդապահուհի:

Ազգային-հայկական կեանքի
կազմաւորումս եղաւ եկեղեցիի
դաստիարակութեան միջոցաւ: Չու-
նեցայ այսպէս ըսած կուսակցա-
կան-միութենական պատկանելու-
թիւն եւ անոր միջոցաւ փոխանց-
ուած ազգային կրթութիւն: Զօրս
լուելեան օրհնութեամբ եւ մօրս
հզօր քաջալերանքով հասակ առիդ
հոգեւոր-եկեղեցական աշխարհին
մէջ, եւ որուն միջոցաւ ալ տակաւ-
տակաւ սկսայ բացուիլ ազգային
ինքնութեան եւ անոր գիտակցու-
թեան:

Հայրս ապրած էր 1958-ի Լի-
բանանի քաղաքացիական կույնե-
րը: Եւ ականատես եղած էր այդ
կույներուն մէջ ներառուած միջ-
հայկական թշնամանքին եւ բա-
խումներուն: Ուսնեցած էր իր սե-
փական գեղարանը Պէյրութի Մար-
Միացէլի շրջանին մէջ, եւ քաղա-
քացիական կույներուն ժամանակ
ստիպուած եղած էր միշտ բաց-
պահելու զայն՝ շտապ օգնութեան
համելու արտակարգ իրավիճա-
կին: Եւ հոն ան ապրած էր զաւր:

Երկու երիտասարդ հայ եղ-
բայրներ, որոնք իր գեղարանին
առջեւ հայլական փամփուլտով գե-
տին փոռած էին: Ու կար այդ մէկ
երիտասարդ եղբօր նայուած քը իրեն
եւ վերջին խօսքը աչքերը փակելին
առաջ: «Քիչ մ՞ո ջուր հաճիս»:

Հայրս երընք չէր պատմած
այս պատմութիւնները ինծի: Մայրս
էո, ոռ կո ապամքէո, «Ամի՞հիններ

էր, որ կը պատմէր. «Ասիսսեր
հայրդ չի կրցաւ քնանալ», ըստ
ան: «Գիշերները կ'արթննար շնչա-
հեղձ ու կ'ըսէր - քիչ մը ջուր»: Եւ
չէր ուշանար մօրս զգուշացումը
ինծի. «Հօրդ բան մը չ'ըսես, որ
գիտես այս պատմութիւնները»:
Բայց ես կրնայի տեսնել նոյնինքն
այդ ցաւերը հօրս ներաշխարհին
մէջ: Երբ քաղաքական նիւթեր կը
խօսուէր, կը տեսնէի, թէ հայրս հոն
չէր: Եւ կամ չէր ուզեր հոն ըլլալ:
Պարզապէս իր աշխարհը չէր: Բայց
երաժշտութեան հետ ան ետ կը
դառնար կեանքին: Եւ կը փորձէր
մեր ազգային արժէքները սորվեց-
նել ինծի՝ երաժշտութեան եւ մշա-
կութի միջոցաւ:

1975-ին սկսաւ Լիբանանի քա-

ղաքացիական պատերազմը: Այս
անգամ իմ կարգս էր ապրելու զայն
եւ իմ փորձովս: Հայրս մեկնեցաւ
այս աշխարհին եւ կարծէք ձգեց
ինծի ապրելու զայն իմ փորձովս:
Հայ քաղաքական կուսակցութիւն-
ներու որդեգրած «դրական չէզո-
քութիւնը» մէջս ամրապնդեց ազ-
գային հաւասարակշռուած դաստ-
իարակութեան առաջին հիմքը:
Եթէ 1958-ի դէպքերը միայն լած
էի, 1975-ի իրադարձութիւնները
կ'ապրէի բայց նաեւ կը սորվէի ու
կը գիտակցէի: Եթէ ահաւոր էր
պատերազմը եւ անոր ձգած ողբեր-
գական ցնցումները, բայց կար
նաեւ մէջս մեծցող ազգային ինք-
նութեան ու անոր հաւասարմու-
թեան նկատմամբ քննական-առար-
կայական մօտեցումը: Եւ մեր գա-
ղութի զեկավարները յաջող կեր-
պով այդ մօտեցումները մեզի փո-
խանցեցին:

Բայց սորպէլու եւ գիտակցելու այս գործընթացը տակաւին երկար էր: Եթէ Ցեղասպանութեան ամեակները համահայկական էին, բայց ոչ, օրինակի համար, առաջին Հանրապետութեան հիմնադրութիւնը՝ Մայիս 28-ը: Եւ այս թուականը եթէ գիտէինք, թէ հայկական էր, բայց մօտիկ չէր: Հոն տեղ մը հորիզոնին վրայ է ըրեւցող-չերեւցող ամեակ մը: Ու կարգ մը կրթական հաստատութիւններ՝ յարգելու համար դպրոցները փակ պահելու իրականութիւնը, կը յայտարարէին այդ օրը որպէս «դաշտագնացութեան օր»: Կը հարցնէինք, կը փնտուինք, ու կը մտածէինք: Թէ ինչ է այս թուականը եւ որո՞ւ է: Մերն է՞ թէ՞ միւսին է: Բայց ո՞վ է մերը եւ ո՞րոնք են միւսները:

Հայկական երկրորդական վարժարաննէն ետք պիտի անցնէինք համալսարանական կրթութեան եւ իմ պարագայիս՝ Հայկագեան Գոլեմ (այժմ համալսարան): Եւ մասնագիտական ուսուումին կողքին կային նաեւ ուսանողական գործունէութիւնները: Եւ հոն էր Հայկական Ակումբը եւ անոր ներկայացուցչական կազմը: Եթէ կար կուսակցական ներկայացուցչութիւնը, բայց նաեւ կար համացնքայինը: Եւ քանի անդամ իւրաքանչիւրէն: Թիւրիթէ՞ ներկայացուցչական հանգամանքները պէտք էր, որ նկատի առնուէին: Եթէ կազմը ամբողջացնեցինք, կարգը կուգար ձեռնարկ-ներուն: Եւ անոր մէջ կարեւոր տեղ-

պիտի գրաւէր Մայիս 28-ի ձեռ-
նարկը: Ինչո՞ւ պէտք էր կազմա-
կերպուէր եւ ի՞նչ բովանդակու-
թեամբ: Ո՞վ եւ ի՞նչ պէտք էր որ
խօսէր: Ու տակաւին Եռազգոն դրօ-
շակը: Պէտք է՞ր, որ զետեղուէր, թէ
ոչ: Կար այդ վարկածը, թէ այդ
դրօշակը հատուածական էր: Բայց
երեւի պիտի սպասէինք հասնելու
համար ներկաց օրերուն, ուր Եռա-
զոյնը պիտի զետեղուէր ամէն տեղ
հայկական մեր իրականութիւննե-
րուն մէջ՝ ներառեալ մեր սրտերուն
մէջ:

Հայաստանի Հանրապետութեան
ներկայութիւնը Սովետական հա-
մակարգի մէջն էր: Հայաստանը
մերն էր, բայց նաեւ հեռու եւ ոչ
շատ հասանելի: Քիչ մը կ'ընդու-
նէինք, երբեմն ալ ո՛չ: Կար քաշը-
շուքը, երկմտանքը ու տարակու-
սանքը: Իմ պարագայիս, կար հօ-
րեղօրս տոքթ. Ռոպեր ծէպէճեանի
հաւատամքը Հայաստանի նկատ-
մամբ: Հօրեղօրս համար Հայաս-
տանը վեր էր ամէն տեսակի համա-
կարգէ: Արժէք էր եւ այդ գիտակ-
ցութեամբ ան իր ողջ կեանքը
նուիրեց հայրենիքի կեանքին եւ
անոր յառաջխաղացքին: Եւ իր
միջոցաւ առջեւս կը բացուէր Հա-
յաստանի գիտա-մտաւորական ու
պատմական մէծ աւանդ մը: Բայց
կային նաեւ հայրենի արուեստա-
գէտներու պարերական այցելու-
թիւնները եւ ելոյթները Պէյրութի
մէջ: Ու տակաւին հայրենի Արա-
րատ ֆութպոլի խումբը, ուր իւ-
րաքանչիւր մարզիկ մեզի համար
դարձած էր ազգային հերոս: Կ'ու-
րախանայինք, կ'ոգեւորուէինք, կը
լիցքաւորուէինք բայց նաեւ մէկ-
մէկ ազգային ինքնութեան կազմա-
ւորում կը դառնար այդ բոլորը:

1988-1990: Ղարաբաղկեան շարժումը եւ Հայաստանի անկախացումը: Ու ահաւասիկ պատմութեան մէջ հայրենի երրորդ Հանրապետութիւնը արդէն իմ եւ մեր աշխարհին մէջ էր: Եւ առիթը ունեցաւ 1991-1996 տարիներուն կանոնաւորաբար այցելել Հայաստան եւ աշխատիլ՝ հիմնելու համար Աստուածաշունչի Ընկերութեան մէր գրասենեակը հայրենիքի մէջ: Հոս արդէն հայրենիքի իրականութիւնը դարձած էր անմիջական կեանքիս մէջ: Կ'ապրէի զայն, իր հարազատութեամբ ու ոտքս գրած հայրենի հողին վրայ

Ծար.ը էջ 18

INNOVATIVE Designs

Manufacturing, Inc.

idmifurnishings.com

ԾԱՌԿԵ՝ ԻՄ ԱԶԳ, ԱՊՐԵ՝ ԻՄ ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՀԱՍԲԱՐՁՈՒՄ ԱՊԱՇԵԱՆ

Ազգերու պատմութիւններու մէջ կան ճերմակ եւ սեւ էջեր. մեր պատմութեան մէջն ալ ունինք այդպիսի դէպքեր, սակայն տիսուր դէպքերը աւելի շատ են:

Մեր նոր պատմութեան ամենատիւր էջերէն մէկն է Լոզանի դաշնագիրը, որ կնքուեցաւ Յուլիս 24, 2023թ. եւ անոր հետեւանքով Օգոստոս 10, 1920թ.ի կնքուած Մելքոնի դաշնագիրի իրականացումը կարելի չեղաւ եւ Արեւմտեան Հայաստանը գերի մնաց թուրքին լծին տակ. այնուամենայնիւ ունեցանք անկախ երկիր մը, Հայաստան, որ թէեւ մեր երազած հայրենիքի սահմանները չունեցաւ, սակայն ունեցանք պիտութիւն մը, որուն 100ամեայ լորելեանը պիտի նշենք 2018թ.: Անկախ Հայաստանին յաջորդեց Խորհրդային Հայաստանը եւ մեր երրորդ հանրապետութիւնը, ներկայ Հայաստանը:

Ինչպէս որ անկախ Հայաստանը 1918թ. շատ մը խոչընդուներու եւ դժուարութիւններու դէմյանդիման եղաւ եւ իրթին ու տաժանելի վիճակի մէջ գտնուեցաւ, մեր ներկայ հանրապետութիւնն ալ նոյն ճակատագիրը ունեցաւ, սակայն ուրիշ պատճառներով: 1988թ. երկրաշարժի հետեւանքով երկիրը մարդկացին մէծ կորուստներ ունեցաւ, բազմաթիւ շէնքեր եւ կառուցներ կործանուեցան եւ հազարաւոր մարդիկ անապատան մնացին: Մեծամօրի ելեկտրակայանը փակուեցաւ, արցախեան ազատագրական շարժումը ծայր առաւ. շրջափակում, անգործութիւն, մուռնդի եւ վառելանիւթի սուր կարիք եւ պատերազմական գործողութիւնները: Այդ դժուար պարագաներուն մէջ հիմնուեցաւ մեր ներկայ հանրապետութիւնը:

Հարաբեղի հարցով թուրքիան Ատրպէջանին աշակից ըլլալով, Ապրիլ 1993թ. փակեց իր սահմանը Հայաստանի հետ, բան մը որ դեռ կը շարունակուի. ան ուրիշ ոխեր ալ ունէր. թէեւ Հայաստանը պաշտօնապէս չէ ընդգրկած ցեղասպանութեան միջազգային ճանաչումը, սակայն ան կ'աշակցի այդ գործընթացին:

Հայաստանը տնտեսութեան փոփոխումներէ պէտք է անցնէր, ընկերվարականէն դէպի ազատ շուկայի տնտեսութիւն. ուստի պետական շարք մը սեփականութիւններ, շէնքեր, գործարաններ եւայլն աժան արժէքներով ծախուեցան նոր խաւի մը, սակաւապետներուն, որոնք մինչեւ այօր կը դեկավարեն Հայաստանի շուկայի տնտեսութիւնը: Սակաւապետութիւնը օգտուեցաւ երկրի տկար դրութենէն եւ նոր հարստութիւններ դիզեց: Միւս կողմէն գործարանները կործանուեցան եւ ծախուեցան չնշն գումարներով: Մառերը իբր վառելանիւթ գործածուեցան, երկիրը

քառուի եւ թոհուբոհի մատնուեցաւ. այդպէս էր մեր երկրի վիճակը այդ շրջանին:

Անկախութենէն 26 տարիներ ետք, կարելի է ըսել թէ երկրի վիճակը բաղդատամամբ անցեալին լաւ է, սակայն արտագաղթը կը շարունակուի, երկրէն ներս ազատութիւնները սահմանափակուած են, սովետական շրջանի մտածողութեան ուղին դեռ բոլորովին չէ փոխուած շատերուն համար. Հայաստանը տակաւին դանդաղ զնացքով կը յառաջանայ ինչ որ դրական ազգեցութիւն ունի տնտեսութեան վրայ: Հայաստանը տնտեսութեան վերակազմականացուումի կարիք ունի, նմանապէս քաղաքական հաստատութիւններ հիմնելու. երկրի համար կենսունակ եւ կայուն տնտեսութիւն ափամակ է եւ ազատ քաղաքական մթնոլորտ: Երկրի մէջ պէտք է արդար մրցակցութիւն ըլլայ: Ներկայիս քանի մը իշխող մէծ մատակարարողներ բարձր արժէքներ կը պարտադրեն. առիթ պէտք է տրուի նորերու որ մասնակցին եւ անոնց առեւտուրը պէտք է ապահովուի պետութեան կողմէ: Հաստ Հայաստանի պետական աղբյուրներուն, ժողովուրդին 1/3ը

աղքատ վիճակի մէջ է, իսկ Համաշխարհային Դրամատան տուեալներով 2008-2015թ. աղքատութիւնը աճած է 2.3 տոկոսով եւ ներկայիս աղքատներուն թիւը 900,000 է, որոնցմէ 300,000 շատ աղքատ են: Կը թուի թէ ժաղովուրդն ալ իր մտածելակերպը պէտք է փոխէ. Հայաստանը ազատ շուկայ ըլլալով ժաղովուրդը իր հացին համբան պէտք է գտնէ եւ գործ հնարքն եւ համար կը թուի նորամունքներու համար. Հարիւրաւոր աշխատանի մէջ, որոնց մեծ թիւը գիտնականներ են. ան 2.5 միլիոն տոլարի ներդրում կատարած է եւ կը գործակցի հարիւրաւոր նորամունքներու հետ, որոնք հազարար աշխատանի մէջ կը թուի նորամունքներու համար. Հարիւրաւոր աշխատանի մէջնին է 2023թ. միամատ կը թուի 2017թ. հասած է 15000. անոնց 1/3ը կիներ են եւ դեռ ընկերութիւնը կարիք ունի նորերու: Ուրիշ մարզ մըն ալ, զբուաշրջիկութիւնն է, որ աճած է եւ 2017թ. առաջին ինը ամիսներուն միայն Հայաստան այցելած են 1,250,000 զբուաշրջիկներ. շատ մը ուրիշ օրինակեր ալ կան: Այս բոլորը կը լիշենք ցոյց տալու անոնց, որոնք տեւական կը քննադրական հայրենիքի ներկայ կացութիւնը. Եթէ անոնք խօսքի տեղ ներդրումներ ընեն, աշխատանք տանին եւ նոր աշխատելու միջոցներ հնարեն, անպայման արտագաղթի դէմը պիտի առնուի, մեր ազգը պիտի ծաղկի եւ մեր հայրենիքը պիտի գարգանացի:

Կը գործեն եւ հարիւրաւոր փոքր ծաւալով տեղական ընկերութիւններ ստեղծուած են անոնց հետ աշխատելու համար. իբր օրինակ լիշենք Synopsys ընկերութիւնը որ հարիւրաւոր աշխատակիցներ ունի Հայաստանի մէջ, որոնց մեծ թիւը գիտնականներ են. ան 2.5 միլիոն տոլարի ներդրում կատարած է եւ կը գործակցի հարիւրաւոր նորամունքներու համար. Հարիւրաւոր աշխատանի մէջնին է 2023թ. միամատ կը թուի 2017թ. հասած է 15000. անոնց 1/3ը կիներ են եւ դեռ ընկերութիւնը կարիք ունի նորերու: Ուրիշ մարզ մըն ալ, զբուաշրջիկութիւնն է, որ աճած է եւ 2017թ. առաջին ինը ամիսներուն միայն Հայաստան այցելած են 1,250,000 զբուաշրջիկներ. շատ մը ուրիշ օրինակեր ալ կան: Այս բոլորը կը լիշենք ցոյց տալու անոնց, որոնք տեւական կը քննադրական հայրենիքի ներկայ կացութիւնը. Եթէ անոնք խօսքի տեղ ներդրումներ ընեն, աշխատանք տանին եւ նոր աշխատելու միջոցներ հնարեն, անպայման արտագաղթի դէմը պիտի առնուի, մեր ազգը պիտի ծաղկի եւ մեր հայրենիքը պիտի գարգանացի:

THE ARARAT-ESKIJIAN MUSEUM

Presents

"THE SILK PILED CARPETS IN THE TELFEYAN COLLECTION FROM KESARIA"

BY

SOFI KHACHMANYAN

Independent researcher and instructor
at various colleges in Southern California

Sunday, January 14, 2018, 4:00 p.m.

Ararat-Eskijian Museum – Sheen Chapel
15105 Mission Hills Road, Mission Hills, CA

The Telfeyan brothers of Kesaria, Karapet and Movses, were highly successful rug producers at a time when piled carpet-rugs from Kesaria became very popular in the European markets of the second half of the 19th century. They were the first to produce "jejim" carpets, and their factories developed into thriving rug making facilities.

This lecture will focus on four particular rugs. The first is the larger of two rugs from the Telfeyan collection and is called "Gate of Paradise", design two; it has an arch resting on two columns on the upper end. The second, smaller one has a floral, European-inspired design with a circle-centered, decorative background. These rugs were made in Movses Telfeyan's factory prior to 1896, before the family left Kesaria. The third rug is from Setrak Timuryan collection. The fourth rug is also a large one and called "Gate of Paradise". It is from the private collection of late Luther Eskijian and is currently on display at Ararat-Eskijian Museum.

Sofi Kachmalyan began her career in textile decorating and embroidery arts at Art-Technical College in Yerevan, Armenia. Shortly after her graduation, she earned the title "Master Folk Artist of Embroidery Arts" and participated in a variety of exhibitions in Armenia as well as in Russia. After moving to the United States in 1988, she continued her education in fashion design and costume-making earning her Bachelor's and Master's degrees from California State University, Los Angeles. Her designs have been showcased at various venues in Los Angeles, New York, and southern France. She has received an award for best theater costume design in Los Angeles and has won the LA Weekly Award. Currently, she is working on her doctorate dissertation at the Institute of Arts, pre-Academy of Science of Armenia,

**Զեր Ծանուցումները
Վաստակեցք
«Մասիս»
Ծաբաթաթրին**

T: (626) 797-7680
massis2@earthlink.net

For information about the event, please contact (747) 500-7585 or
eskijian@ararat-eskijian-museum.com.

**Տ.Տ. ԳԵՂՐԱԳ Զ. ՉՈՐԵՔԵՆԵԱՆ ԱՄԵՆԱՎՅՈՒՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ
ԾՆՆԴԵԱՆ 150-ԱՄԵԱԿ (1868-2018)
ճգնաժամ Տարիներ (1941-1954)**

«Յայ Եկեղեցին փրկութեան մեր տապանն է որուն հետ ոչ ոք ցարդ չի հանարձակի մտածել խզելու այն կապը որ ազգը հաստատած է Եկեղեցու հետ»

ԳԵՐՐԳ Զ. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ

*****

ԴԵՐԵՆԻԿ ԵՊԻՍԿՈՊՈՒ ՓՈԼԱՏԵՎՆ

ԴՈԿԱՆՈՐ ԶԱՒԵՆ Ա. ՔՅՆՅ.

Ազգընտիր Տեղակալ Մայր Աթոռոյ

Գէորգ Արքեպիսկոպոս Զորեաքնան եղաւ իր ժամանակին ճիշդ անձը որ փրկեց Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինը իսկական անկումէ: Իր նախորդին՝ նահատակ Տ.Տ. Խորէն Ա. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի 1938-ի ոճրապարտ վախճանումէն ետք, Զորեաքնան Արքեպիսկոպոս եօթ տարիներ Մայր Աթոռուոյ Տեղակալութիւնը վարեց (1938-1945) մեծ ձեռն-հասութեամբ հակառակ իր յառաջացեալ տարիքին եւ քաղաքական անթույլատրելի պայմաններուն, երբ անկարելի էր կատարելու Կաթողիկոսական Ընտրութիւննը: Թէեւ 1941 Ապրիլ 10-ին Ազգային-եկեղեցական ժողով գումարելու իր ճիզը արդիւնաւոր եղաւ, սակայն ժողովը չկարողացաւ կաթողիկոսական ընտրութիւն կատարել, ու զայն յետաձգեց ժողովական պատգամաւորներու եւ եպիսկոպոսներու անբաւարար ներկայութեան հետեւանքով: Նոյն ժողովը բաւականացաւ Ազգընտիր Տեղակալ ընտրել Տ. Գէորգ Արքեպիսկոպոս Զորեաքնանը:

Միջադեպ մը կը կարդացի
ուր Տեղակալ Սրբազնը եւս հա-
լածուելով չէր կրնար մնալ Մայր
Աթոռէն ներս, նախորդ Հայրապե-
տի դէմ կատարուած ոճիրէն անմի-
ջապէս ետք: Վրաստանի թեմին
Առաջնորդն էր Գէորգ Արքեպիս-
կոպոս եւ սակայն զինք եւս կը
փնտրէին բանտ առաջնորդելու հա-
մար: Գիշերով Տեղապահ Սրբազն-
ը բանաստեղծ Աւետիք իսահակ-
եանի Երեւանի տան դուռը կը
բախէր որպէս ապաստան: Իսահակ-
եան իսկոյն ներս կ'առնէր Տեղա-
պահ արքեպիսկոպոսը եւ ներքնա-
յարկ կ'առաջնորդէր զինք, գիշերը
անցընելու եւ մի քանի օր իր եւ
Տիկին իսահակեանի հիւրը մնալու
մինչեւ ապահով վերադարձը էջմ-
իածին: Միջադեպը կը պատահէր
1941-ի Ազգային-եկեղեցական ժո-
ղովէն երկու տարի առաջ:

Քառարասնակ Վիճակ

Աշխարհասասան երկրորդ համարից հային պատերազմի տարիներուն Խորհրդային Միութիւնը մասնակից կը դառնար պատերազմին, եւ անոր ենթակայ Հանրապետութիւնները, ներառեալ Հայաստան, անորոշ արհաւիրքի կը մատնուէին, հասուցանելով բազմահազար զօրքեր միանալու կարմիր Բանակին: Տեղակալ Գէորգ Արքեպիսկոպոս պատնեշին վրայ մնաց, ու իր անվեհեր դիւանազիտութեամբ կարողացաւ Մայր Աթոռի գոյութիւնը եւ Հայ Եկեղեցւոյ Ընդհանրական Հայրապետութեան հեղինակութիւնը պահել առանձինն յաշ Խորհրդային Միութեան

Եւ արտասահմանի հայութեան:

Գէորգ Արքեպիսկոպոսի պայ-
ծառ դէմքը եւ պատուաթեր անու-
նը, հակառակ իր 73 տարիքին,
վճիտ գետակի նման ոռոգեց հայ
եկեղեցոյ անդաստանը մինչեւ 20-
րդ դարու երկրորդ կէսին սկիզբը,
Հայ եկեղեցւոյ ճգնաժամային պահ-
պանումին եւ բարգաւաճման ի
խնդիր, երբ ապրեցաւ ու գործեց
տասնամեակ մը եւ աւելի որպէս
Տ.Տ. Գէորգ Զ. Կաթողիկոս Ամե-
նայն Հայոց (1945-1954):

129-րդ Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց

Երբ 1921 թուին Հայաստանի կարգն ու սարքը հիմնովին փոխուեցան, Գէորգ Չոռեքծեան արդէն եալիսկոպոս ձեռնադրուած էր Գէորգ Ե. Սուրենան կաթողիկոսէն եւ կարգուած անդամ Գերագոյն Հոգեւոր Խորհուրդին եւ Առաջնորդ Վրահայոց թեմին: Նոյն պաշտօնները վարեց նաեւ Խորէն Ա. Կաթողիկոսի տարիին երուն: Դժուար եղան Տեղակալութեան եօթը տարիին երը մինչեւ 76 յառաջացեալ տարիիքին երբ բազմեցաւ Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի Գահին որպէս Ամսնայն Հայոց կաթողիկոս:

1944 թուլականէն սկսեալ Մայր Աթոռի նկատմամբ Հայաստանի պետական իշխանութիւնները աւելի թուլատու գտնուեցան, նախ յարգելով ծերունի եւ իմաստուն Տեղակալի տարիներու վաստակը, եւ ապա ընթացք տալով իր շարք մը խնդիրներու իրագործման: Անոնք անշուշտ նկատի ունէին Գէորգ Զ. Կաթողիկոսի հայրենասիրական խոչոր ներդրումը Խորհրդացին Միութեան օժանդակելու խնդրին մէջ, երբ ինք ամէն ճիգ ի գործ դրաւ արտասահմանի օժանդակութեամբ «Սասունցի Դաւիթ»ի անունով 22 հրա-սայլեր կառուցանելու եւ նուիրելու Խորհրդացին ճակատին:

Գլուխ Զ. Կաթողիկոսի Օճումը

Նորընտիր Հայրապետը Տ.Տ.
Գէորգ Զ. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը ճեռաւ-
կոսը ճեռաւ-դրութիւն եւ օծում
ստացաւ Ս. Էջմիածնի Մայր Տա-
ճարին մէջ 1945-ի Յունիսի 24-ին
Նախագահութեամբ Մեծի Տանն
Կիլիկիոյ Տ.Տ. Գարեգին Ա. Յով-
սէփեանց Կաթողիկոսին, իր վաղե-
մի ճեմարանաւարտ հարազատին,
որ Անթիլիասէն յատուկ պատուի-
րակութեամբ Մայր Աթոռ ժամա-
նած էր: Ընտրեալ Հայրապետը ինք
մատոյց սուրբ պատարագը՝ շրջա-
պատուած Գարեգին Ա. Կաթողիկո-
սէն եւ հինգ արտասահմանեան
եպիսկոպոսներէն: Մայր Աթոռոյ
մէջ չկար ոչ իսկ մէկ եպիսկոպոս
այդ դժնողակ տասնամեակին: Մինչ
Գարեգին Հայրապետ Մըրալոյ
Միւռոնը հեղուց Ընտրեալ Հայրա-
պետի գագաթին, եպիսկոպոսները
տարածեցին զայն յատուկ օր հներ-
գութեամբ: Օծումէն ետք Գարեգին

Կաթողիկոս զղարշով ծածկեց Ամենային Հայոց Կաթողիկոսին օծեալ գլուխը յանձնելով իրեն «Լուսաւորչի Գաւազպան»ը; Օծման մասնակից եպիսկոպոսներն էին Արտաւազդ Սիւրբէնան, Եփրեմ Տոհմունի, Գէրոգ Արսլանեան, Կարապետ Մազլըմեան, Գարեգին Խաչատրունի, Մամբրէ Սիւրունեան, եւ Մամբրէ Րէ Գալֆայեան արքեպիսկոպոսները:

Հարկ է այստեղ նշել որ Հայ
Եկեղեցւոյ չորս նույիրապետական
Աթոռներուն ենթակաց բոլոր եպիս-
կոպոններու ընդհանուր թիւը աշ-
խարհով մէկ միայն 14 էր, նուազա-
գոյնը Հայ Եկեղեցւոյ անցեալի
պատմութեան մէջ, ոմանք գործօն
եւ ուրիշներ հանգստեան կոչուած՝
ինչպէս Կ. Պոլաց Զաւէն Տ. Եղիաց-
եան նախկին Պատրիարքը: Կ. Պոլ-
սոյ հայոց պատրիարքութեան մէջ
կար միակ եպիսկոպոս մը՝ Գէորգ
Արևանեան, իսկ Երուսալիմի պատր-
իարքութեան մէջ Մեսրոպ Նշան-
եան Պատրիարք վախճանած ըլլա-
լով, չկար ոչ մէկ եպիսկոպոս:
Կիլիկեան Աթոռի Գարեգին Ա.
Կաթողիկոսի կողքին կային երեք
եպիսկոպոսներ, Խաղ Աջապահ-
եան, Արտաւազդ Սիւրմէեան եւ
Եփրեմ Տոհմունի:

Շաբաթ մը ետք նորընտիր
Տ.Տ. Գէորգ Զ. Հայրապետը տաս
եպիսկոպոսներ միանուագ ձեռնադ-
րեց՝ գլխաւորութեամբ Երուսաղէ-
մի Հայոց Պատրիարք Տ. Կիւրեղ Ծ.
Վարդապետի, որուն շնորհեց ար-
քութեան պատիւ: Հինգը անոնցմէն
արտասահմանի թեմէրէն կուզային
եւ միւս հինգը՝ Մայր Աթոռի
միաբաններ: Արտասահմանէն՝ Կիւ-
ռեղ Պատրիարք Իսոպաէւեան, Տի-

լրակ վասլիլարլք բարացնմաս, Յը-
րան Եպս. Ներսոյեան, Սիրոն Եպս.
Մանուկեան, Վարդան Եպս. Գաս-
պարեան եւ Գրիգոր Եպս. Կարա-
պետեան, իսկ Մայր Աթոռէն Վա-
հան Եպս. Կոստանեան, Ռուբէն
Եպս. Դրամբեան, Ներսէս Եպս.
Աքրահամեան, Սուրէն Եպս. Թո-
րոսեան եւ Կարապետ Եպս Թումայ-
եան; Վեց տարի ետք Գէորգ Զ. 1951
թուին ձեռնադրեց Հինգ եպիսկո-
պոսներ եւս՝ Վազգէն Եպս. Պալճ-
եան, որ յաջորդեց Լուսաւորչի
Գահին վրայ որպէս S.S. Վազգէն
Ա. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս,
Եղիշէ Եպս. Տէրտէրեան, յետոյ
Պատրիարք Երուսաղէմի, Նորայր
Եպս. Պողարեան, Սուրէն Եպս. Քէմ-
հածեան եւ Մահակ Եպս. S. Յով-
հաննէսեան:

Առաջին Իրազործումներ

Տ.Տ. Գէորգ Զ. Ամենայն Հայոց
կաթողիկոսի առաջին տարինե-
րուն տեղի ունեցան ուշագրաւ-
դէպքեր որոնք արագօրէն բուժե-
ցին գոնչ մասսամբ մօտաւոր անց-
եալի դառն վերքերը ու ճամբաց
հարթեցին կջմիածնի եւ Ամենայն
Հայոց Հայրապետութեան քիչ թէ
շատ բնականոն զործընթացին
Ստալինեան բոնութեան ներքեւ:
Հայ հաւատացեաներ սկսան բա-
նալ տալ իրենց եկեղեցիներու փակ
գոնչերը՝ քահանացական ընծայա-
ցուներու ձեռնադրութիւններ
խնդրելով Հայրապետէն: Նորըն-
տիր Կաթողիկոսի գեկոցին համա-
ձայն 1945-ին արդէն 11 նոր միա-
բաններ աւելցած էին, վեցը ճեմա-
րանաւարտ, երկուքը համալսարա-
նաւարտ, ուրիշ մը Լիմ անապատի
միաբանութենէն: Առաջին անդամն

ըլլապվ երկար տարիներ յետոց
Գէորգ Հայրապէտ, տակաւին ՏԵ-
ղակալ, սկսաւ հոգեւորականներ
ձեռնադրել եւ հովուական նշանա-
կումներ կատարել:

1951 թուին Գէորգ Զ. Կաթո-
ղիկոս աւելի սանձարձակ գործու-
նէութիւն ցոյց տուաւ Հայաստանի
կրօնական գործերու նախագահ
Հրաչեայ Գրիգորեանի անուղղակի
թոյլտութեամբ: Վերջինս երբ իր
գործերուն տեղեկագիրը ներկայա-
ցուց Մոսկուայի նոյն կրօնական
խորհուրդի նախագահ Իվան Պոլ-
եանսկիի, «Պոլեանսկի դժուհ մնաց
հաշուետութիւնից», նշելով որ
Հայաստանի մէջ կրօնական գետնի
վրայ յառաջդիմութիւն արձանագր-
ուած էր հաւատացեալներու հա-
մար կատարուած ծիսակատարու-
թեանց զգալի յաւելումներով: Յու-
սալքիչ թուացող արձագանգը սա-
կացն որեւէ ձեւով չկասեցուց Հայ-
րապետին գործընթացը: Ընդհա-
կառակը, որոշեց 1951 թուին հինգ
եպսկոպոսներ եւս ձեռնադրել ինչ-
պէս լիշեցի:

Ստալինի Մահեն Ետք

Խորհրդային Միութեան Նախագահ Ստալին մէռաւ 1953 Մարտ 5-ին եւ Հայ Եկեղեցին սկսաւ քիչ մը շունչ առնել, երբ Տ.Տ. Գէորգ Զ. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս իր կեանքի վերջին երկու տարիները կը բոլորէր: Հայրապետը վախճանեցաւ 1954 Մայիսին: Մինչ այդ Խորհրդային Հայաստանի մէջ կը գործէին 18 հայ առաքելական եկեղեցիներ գլխաւորութեամբ Մայր Աթոռ Ս. էջմիածնի: Անոնցմէ՛ երեւանի Ս. Սարգսի, Ս. Զօրավար, Ս. Յովհաննէս, եւ Լենինականի Ս. Աստուածածին եկեղեցիները: Մտալինի մահէն երկու շաբաթ ետք, 1953 Մարտ 21-ին Գէորգ Զ. Կաթողիկոս «Հայաստանեաց Եկեղեցու Մասին» իր Կոնդակով լայն շունչ մը կ'առնէր ու Հայ Եկեղեցին «Փրկութեան Տապան» կ'որակէր «որուն հետ ոչ ոք ցարդ չի համարձակի մտածել խոճելու այն կասառ ոռ առող հասառառած է

զավը որ ազգը հաստատած է
եկեղեցու հետ»:

Հոգեւոր ձեմարանի ուսանող-
ներու թիւը եւս բարձրացած է 34-
ի, որոնցմէ 11-ը սարկաւագ ձեռ-
նադրուած էին: Գէորգ Վեհափառ
Հայրապետի կողքին միաբանու-
թիւնը ունէր վեց եպիսկոպոսներ,
վեց վարդապետներ, եւ որոշ թիւով
քահանաներ: Իշխանութիւնները վե-
րադարձուցած էին Գեղարդի եւ
Խոր Վիրապի վանքերը, մեծագոյն
մասսամբ թողլքեալ վիճակի մատն-
ուած, որոնց մասին այստեղ այցե-
լու հոգեւորականին ականատեսի
վկայութիւնու կո մէջ ըեռեկէմ:

ԳԵՐԱՆԱՑԻ ՄԵԾ ՓԻԼԻՍՈՓԱՅ, ԲԱՐՈՅՎԱԳԵՏ, ԳԻՏՆԱԿԱՆ՝ ԷՄԱՆՈՒԵԼ ՔԱՆԹ (1724-1804)

Գերմանացի ԺԼ. դարու մեծ փիլիսոփայ, բարոյագէտ: Կը համարուի արդի դարու ամենամեծ փիլիսոփաներէն, որու խօսքը ունի մեծ կշիռ: Ան առաջիններէն էր, որ բարոյական ընթացքը առնչեց բանականութեան (rationality): Այսինքն բանականութիւնն է մեզի դէպի բարոյականութիւն տանողը-իւելացի մարդը նաեւ պէտք է բարոյական ըլլայ: Քանթի գաղափարները մեծ ազդեցութիւն ձգած են մեթաֆիզիկայի- բնագանցութեան, բարոյագիտութեան (ethics), ճշմարտագիտութեան (epistemology), գեղեցիկի գիտութեան (aesthetics) եւ քաղաքական գիտութեան (political theory) վրայ:

Փիլիսոփան ծնած է Բրուսիոյ
Քէօնինկպըրկ (ներկայիս ռուսա-
կան Քաղինինկրատ) քաղաքին մէջ:
Մայրը Աննա Ռէեճինա Ռէօյթըրն էր
ծննդավայրէն, իսկ հայրը՝
երկաթագործ մը Բրուսիոյ Մէճէլ
քաղաքին (ներկայիս Քլայֆետա
քաղաքն է Լիթուանիոյ մէջ): Ան
ապրեցաւ տան մը մէջ, ուր կրօնքը
մէծ դեր ունէր մարդոց կեանքին
մէջ: Անոր նախնական խիստ
կրթութիւնը կ'ընդգրկէր լատինե-
րէն, թուաբանութիւն եւ գիտութ-
իւն: Քէօնինկպըրկի համալսա-
րանին մէջ ան ուսանեցաւ Լացպնիցի
եւ Վոլֆի փիլիսոփայութիւնը:

Ուսուցիչն էր նշանաւոր դասախոս Մարթին Քնուցընը, որ Քանթին ծանօթացուց բրիտանացի գիտնական իզապք Նիւթընի գիտութիւնը: Բանականութեան համար փիլիսոփան շատ բան կը պարտի իր ուսուցիչին: Ուսուցիչը մղեց Քանթը իր պրապտումները հիմնելու բանականութեան վրայ եւ ոչ մինչեւ այն ատենուան իտէլապաշտութեան եւ հաստատւած բնութեան ներդաշնակութեան (pre-established harmony) վարկած-ներուն վրայ:

Որպէս աստղագէտ, Քանիթ առաջին գիտնականն էր, որ փաստեց, թէ ալիքներու շարժումը երկրագունդի թաւալում մին պատճառով ունի հակառակ ուժ մը (force of friction), որ կը պատճառէ այդ թաւալումին դանդաղեցումը: Այս վարկածը իրմէ շատ տարիներ ետք նկատի առնուեցաւ, երբ գիտնականներ սկսան աշխատիլ ուժանիւթիվ վարկածին վրաց, որպէս բնութեան գաղտնիքներ բացատրող նիւթ: 1755-ին ան հաստատեց նեպիւլաներու գոյութիւնը, որպէս համաստեղութիւններ ստեղծող կազի շերտ: Ան առաջիններէն էր, որ հաստատեց, թէ համաստեղութիւններ կը կազմուին կազի թանձր ամպերու մէջ, որոնք կը կոչուին նեպիւլաներ:

Էմանուէլ Քանթի Գիլի-
սոփայութեան հիմքը կը կազմէր

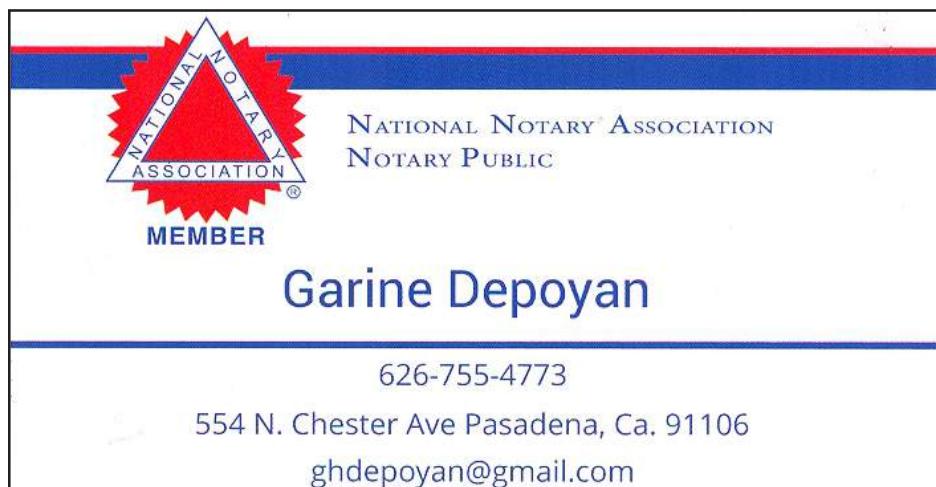
այն գաղափարը, թէ մարդու մտածումը պէտք է ըլլաց անկախ ամէն արտաքին ազդակէ: Ան ազդուեցաւ այն ատենուան երկու փիլիսոփայական դպրոցներէն ուսախոնալիզմի, որոնք կը հաւատավին միտքի ուժին՝ անկախ կրօնքի կամ զգացումէ, եւ էջփիրիսիզմի, որոնք կը հաւատավին հետազոտութեան եւ զիտական փաստի ուժին, եւ հիմնեց իր փիլիսոփայութիւնը:

Քանի թի ամենամեծ ներդրությունը բարոյագիտութեան (moral philosophy) մէջ է: Ան իր բարոյագիտութիւնը հիմնեց միտքի ուժին վրայ: Հստ անոր, ամէն բան գին ունի կամ արժէք: Այն բանը որ գին ունի, կրնաս դիւրութեամբ փոխարինել, իսկ այն որ արժէք ունի, անփոխարինելի է, սակայն գին ունեցողը կը գնուի եւ կը ծախուի: Այս փիլիսոփայութիւնը հակառակն էր զործնականութեան փիլիսոփայութեան (utilitarianism), որ տարածուեցաւ Արեւմուտքի մէջ 18-րդ դարէն սկսեալ:

Ան կը յանձնարարէ մարդոց
հետ վարուիլ ոչ թէ որպէս միջոց,
այլ որպէս արժէք եւ նպատակ:
Բարոյական ըլլալը պարտակա-
նու թիւն է ոչ՝ տառօքական:

Աստուծոյ գոյութիւնը անկախ ամէն
տոկմայէ կը բացարուէր արդա-
րութեան գոյութեամբ: Եթէ
արդարութիւնը կը յաղթէր, ուրեմն
արդար Աստուած մը կար, հա-
կառակ պարագային՝ Աստուծոյ
գոյութիւնը կասկածի տակ
կ'առնուէր: Աստուած ամէն բանէ
աւելի արդար բարոյական ուժ մըն
էր: Մենք պէտք է կատարեալ ըլլանք
մեր կեանքին մէջ: Քանի որ
կատարեալի գաղափարը կայ, ուրեմն
Աստուած գոյութիւն ունի:

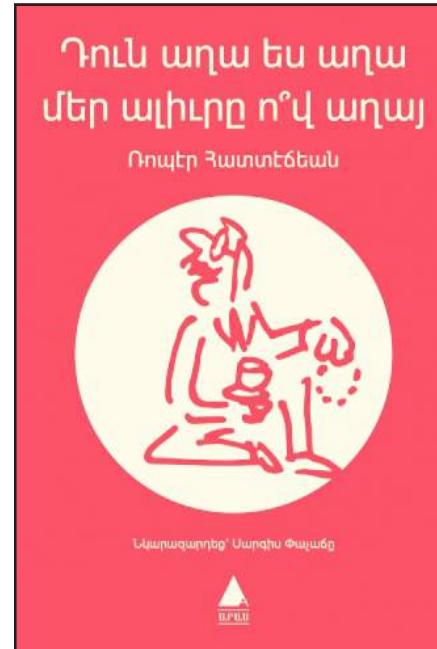
Գերմանացի գիտնականին
հիմնած փիլիսոփայական դպրոցը
զարգացաւ եւ շատ մը փիլիսոփաներ
անոր վարդապետութիւնը որպէս
հիմք օգտագործեցին իրենց
փիլիսոփայութիւնը ստեղծելու
համար:

ԱՐԱՍԻՆ ՆՈՐ ԳԻՐՔ

ԱՌԵՎ ՀԱՍՏԵՎԱԿԻ

«Դուն աղա, ես աղա, մեր ալիւրը ով աղա»

«Դուն աղա, ես աղա, մել
ալիւրը ով աղա» երգիծանքով ու
իմաստութեամբ հիւսուած զիրքն
մըն է, որ յատկապէս պիտի գրաւէ
պատանի ու երիտասարդ ընթերցող
ներուն ուշադրութիւնը։ Ստան-
պուլահայ գրականութեան ամենա-
բեղուն գրիչներէն, «Նոր Մար-
մարա» օրաթերթի խմբագրապես
Ռոպէր Հատտէճեանի այս գործը՝
մուտք մըն է հայկական առածներու-
անսահման աշխարհէն ներս
Հարիւր, թերեւս հազարամեակնել
շարունակ ժողովուրդին քանի մը
բառի մէջ խտացուցած այս հոսքերը
Հատտէճեան կը մեկնաբանէ պարզ
հասկնալի ու նոյնքան հաճելի ոճու-
մը։ Փորձառու գրողը առածները
վերլուծելու ժամանակ կ'անդրա-
դառնայ նաեւ առօրեայ կեանքին
եւ ամէն պահ մէր հանդիպած կամ
ենթարկուած ինչ-ինչ դէպքերու
գործ դնելով սուր դիտողի ու
վարպետորէն մեկնաբանելու իր
տաղանդը։ Այս հրատարակութիւնը

ՍՈՒՐԲ ԾՆՆԴԵԱՆ ՀԱՆԴԻՍԱՒՐ ՊԱՏԱՐԱԳ ՄԱՏՈՒՑՈՒԱԾ Է ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՆԻԱՅ ՍԲ. ՍԱՐԳԻՍ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ՄԵԶ

Շաբաթ, 6 Յունուար 2018-ին
Սուրբ Ծննդեան հանդիսաւոլ
պատարագ մատուցուած է Դամաս-
կոսի Առաջնորդանիստ Սր. Սարգիս
եկեղեցոյ մէջ: Օրուայ պատա-
րագիչն էր Դամասկոսի Հայոց
Թեմի Առաջնորդ Տէր Արքաշ Մ
Եպս. Նալպանտեանը: Սրբազն
Հայրը Պատարագի ընթացքին
յաւուր պատշաճի ընթերցած է
Գարեգին Բ Ամենայն Հայոց
Կաթողիկոսի Սր. Ծննդեան
պատգամը:

Սբ. Պատարագին պատուաւոր
ներկայութեամք աղօթակից եղած
են նաեւ Սուրիոյ Արաբական
Հանրապետութեան ժողովրդավիճ
Խորհուրդի (Խորհրդարան) հայ
անդամ Տոքթ. Նորա Արիսեանը
Հայաստանի Հանրապետութեան
Դեսպանութեան Առաջին Խորհր
դական Ռուբէն Սողոյեանը ե
ռազմաթիւ Դամասկոսահամեօ:

Բետ Սուրբ Պատարագի
կատարուած է նաեւ Զրօրհնէքի
արարողութիւնը, որմէ ետք
հաւատացեալներ օրհնուած ջուրիչն
իրենց տուները տարած են
Զրօրհնէքի Արարողութեան ներկայ
եղած են նաեւ քոյլ եկեղեցիներու
Առաջնորդ եպիսկոպոսներ են
հոգեւորականներ: Եփրեմ Բ Ասորի
Ուղարկաց եկեղեցւու Պատրիարք

պատրաստուած է «Նոր Մարմարա» օրաթերթին մէջ հրատարակուած «Հայկական առածներու ներշնչումով» յօդուածաշարին ու համանուն գիրքին հիմամբ՝ անուանի երգիծանկարիչ Սարգիս Փաշաճըի չարածնի նկարազարդումներով։ Երիտասարդներու եւ իրենք զիրենք երիտասարդ զգացողներուն համար լաւ առիթ ձըն է հայերէնով կարդալու դիւրընթեռնելի ու հեղասահ գիրք մը...»

ՌՈՊԵՐ ՀԱՍՏԵՑԵԱՆ
ՏԵՇԻ 1026 ԼԵ Պ

Ծնած է 1926-ին, Պոլսի:
Շրջանաւարտ է Միիթարեան
վարժարանին ու Ստանպուլի

Համալսարանի փիլիսոփայութեան
բաժինէն: 1967-էն ի վեր կը վարէ
«Նոր Մարմարա» օրաթերթի
խմագրապետութիւնը: Ռոպէր
Հաստիճեան, որ ամենայշղող ու
ամենաըեղուն հայ գրողներէն մէկն է
ներկայիս, իր վէպերով, պատմուածք-
ներով, խոհագրութիւններով,
թատրերութիւններով ու առօրեայ
յօդուածներով խոր հետքեր ձգած է
հայ մշակութիւն վերջին լիսնամեակի
պատմութեան մէջ:

եւս ներկայ եղած է եւ անձամբ
մասնակցած է Զրոյհնէքի արարո-
ղութեան եւ Սրբազն Հօր հետ
օրհնած է ջուրը:

Սուրբ Ծննդեան Պատարագէն
յետոյ Առաջնորդ Սրբազն Հայրը
ընդունած է ներկայ հոգեւորականաց
եւ հաւատացեալներուն շնորհա-
ւում է :

ւորանքները։
Սուրիոյ Նախագահ Տոքթ.
Պաշտամ Ալ Աստի անունով Ազգ.
Առաջնորդարան այցելած է
Պետնախարար ֆատլալլահ Մանատը
Ազգամը եւ Սրբազն Հօր ու
ներկաներուն փոխանցած է
Նախագահի շնորհաւորանքները։
Ազգ. Առաջնորդարան այցելած
է նաև Սուրիոյ ժողովրդային
Խորհուրդի (Խորհրդարան)՝
Նախագահ տիար Համմուտէ
Սապահղը, զոր անձամբ շնորհա-
ւորեցած այսպահանուն Շենուա-

ԻՆՉՊԻ՞Ս ՀԱՆԳՍՏԱՑՆԵԼ ԶԻՂԵՐԸ ՔԱՆԻ ՄԸ ԱՐԴԻՒՆԱԿԻԵՏ ՄԻՋՈՑՆԵՐ

Ամենապարզ կանոնը: Հաշ-
ուեցէք մինչեւ տասը: Ասիկա ամե-
նապարզ ու տարածուած կանոնն է,
որ կ'օգնէ ակնթարթօրէն հանգս-
տացնելու ջրիկը: Ինչպէս նաեւ,
հետեւեցէք ձեր շնչառութեան: Շնչե-
ցէք դանդաղ եւ խոր: Յանկալի է
նաեւ շնչառութեան հետեւիլ այս
բառերով՝ շունչ, հանգիստ, արտա-
շունչ: Կը հանգստացնենք ջրիկը
թարմ օդի միջոցով: 10 վայրկեան
տեւողութեամբ զբոսանքը մաքուր
օդի մէջ կրնայ կախարդական ազ-
դեցութիւն ունենալ ձեր ջղային
համակարգին վրայ: Ձեր մէջը
կուտակուած բացասական յոյզերն
ու ուժը փոխանցեցէք բնութեան:
Ձեռքերով դպչեցէք ծառերուն,
անոնց «պատմեցէք» ձեր խնդիր-
ները, մտահոգութիւնները եւ լեց-
ուեցէք դրական ու առողջ ուժով:
Ամէնօրեաց վագքն ու զբօսանքը
մաքուր օդի մէջ կը բարելաւէ ձեր
ջղային համակարգը: Յատկապէս
օգտակար է մաքուր օդի մէջ զբօս-
նել քնանալէ առաջ. ասիկա պիտի
ապահովէ ձեր առողջ ու խոր
քունը: Առողջ ու լիարժէք քունը
ամենալաւ դեղն է: Ոչինչ ըրէք ձեր
քունի հաշշուն: Առողջ քունը առողջ
ջղային համակարգ ունենալու առա-
ջին նախապայմանն է: Երբ կը
զգաք, որ ամէն ինչ դէպի վատը
կ'երժաց, պարզապէս քնացէք: Ասիկա
պիտի օգնէ կատարուածին այլ
աչքով նայելու:

Երաժշտութիւն: Երբ ջրիկը
ծայրացելորէն լարուած են,
խորհուրդ կը տրուի երաժշտու-
թիւն լսել: Պարտադիր չէ, որ
ամիկա դասական ըլլաց, թէեւ դա-
սական երաժշտութեան ազդեցու-
թիւնը անհամեմատ աւելի ուժեղ
եւ առողջարար է:

Լսեցէք ձեր սիրելի երաժ-
տութիւնը, դարձէք երաժշտութիւն,
որոշ ժամանակով կտրուեցէք ձեր

ինդիրներէն:

Միծաղը կրնայ հրաշքներ գոր-
ծել: Շատ կարեւոր է նոյնիսկ
ամենալարուած ու ջղային վիճակ-
ներու մէջ չկորսմացնել կատակի
զգացումը: Փորձեցէք ծիծաղիլ ձեր
իսկ խնդիրներուն վրայ, այդ ամէ-
նուն կատակով նայիլ: Օդտակար է
նաեւ ծիծաղեցնող հաղորդումներ
ու շարժանկարներ դիտելլ: Անոնք
կրնան օգնել ձեզի այլ աչքերով
նայելու խնդիրներուն եւ լուծման
նոր եղանակները յառաջ բերելու:
Միծաղէցէք, նոյնիսկ եթէ ծիծաղե-
լու արածագրութիւն չունիք:

Կարեւոր են նաեւ ղեղարումներն
ու լոգանքը: Դեղաբոյսերէ պատ-
րաստուած թէէ խմելը խսկական
նուէր է ձեր ջղային համակարգին
համար: Եթէ դուք գերլարուած
վիճակի մէջ էք, ընթունեցէք հանգս-
տացնող իւղերով լոգանք: Միայն
ջուրը աղբէն խսկական է փրկու-
լու համար բացասական ուժերէն:

Հետաքրական խօսակցու-
թիւն: Խօսակցութեան, շփման մի-
ջոցով դուք կրնաք ոչ միայն
հանգստացնել լարուած ջրիկը,
այլեւ հասկնալ դուք ձեզ, ձեր
խնդիրը տեսնել այլ լոյսի տակ:

Հոգեբանները յաճախ կը դի-
մեն նոյնինքն խօսակցութեան մի-

ջոցով բուժման օգնութեան: Մար-

դը, քանի մը անգամ պատ մէրով իր

խնդիրը, կը սկսի զայն ընկալել

ուրիշ կերպով, լուծումներ գտնել:

Ձեր խօսակիցը կրնայ ըլլալ նաեւ

սիրելի օրագիրը:

Օրոգիր պահեցէք, գրեցէք այն-

տեղ ձեր մտահոգութիւններն ու

խնդիրները, լուծումներ կը յայտն-

ուին իրենք իրենց: Շատ օգտակար

է նաեւ զրուցել անծանօթ մարդոց

հետ: Անոնց հետ մենք սովորաբար

աւելի անկեղծ ենք: Ձրուցեցէք այն

մարդոց հետ, որոնց հետ հաւանա-

բար այլեւս երբեք չհանդիպիք:

ԿԱՆՈՒԽ ՔՆԱՆԱԼՈՒ ՍՈՎՈՐՈՒԹԻՒՆԸ Կ'ՕԳՆԵ ՃՆՇԵԼՈՒ ԲԱՑԱՍԱԿԱՆ ՄԻՏՔԵՐԸ

Հետազոտութիւնները ցոյց
տուած են, որ մարդիկ, որոնք
սովորութիւն ունին ուշ քնանալու
եւ որոնց քունը ընդհատուղ է՝
աւելի յաճախ կը տառապին բացա-
սական միտքերէն քան այն մար-
դիկ, որոնք կանուխ կը քնանան:

Հետազոտութեան նպատակը
եղած է ուսումնասիրել կապը քնա-
նալու ժամի եւ կպչուն բացասա-
կան միտքերու միջեւ:

Հեղինակները կրկնուող բա-
ցասական միտքերը կը բնորոշեն
իւրեւ վերացական կրկնուող միտ-
քեր՝ բացասական փորձի եւ անձնա-
կան խնդիրներու շեշտագրութեամբ,
որոնք դժուար է կառավարել:

Այսպիսի միտքեր ունեցող
մարդիկ սովորաբար շատ անա-
համապատասխան են իրենց անցեալով
կամ ապագայով, իսկ այդ կպչուն
միտքերը կրնան չափազանց յոզնե-
ցուցիչ ըլլալ:

Հետազոտութիւնը կատարե-
լու համար հեղինակները խնդրած
են համալսարանի 100 ուսանողէ
ամբողջացնել քանի մը հարցա-
թերթիկ եւ երկու համակարգչային
առաջադրանք, որոնցմով կը ստո-
ւէին տագնապի, բացասական միտ-

քերու աստիճանը եւ յաճախակիու-
թիւնը: Հաշուի առնուած էր նաեւ
քնանալու ժամը. ուսանողը բո՞ւլ էր
թէ՝ արտօ՞յտ:

Պարզուած է, որ ուսանողները,
որոնք աւելի ուշ եւ քիչ կը քնա-
նանիսնի աւելի շաման աստիճանը:

Հաստ հեղինակներուն՝ ար-

դիւնքէք քունը կրնայ կապուած

ըլլալ բացասական մտածողութեան

զարգացման հետ, եւ կրկնուող

բացասական միտքերու հետ կապ-

ուած հոգեկան շեշտագրութեամբ:

Հաստ հեղինակներուն շե-

շտագրութեամբ մարդու մարդու մար-

դիկ պէտք է փոխեն իրենց քունի

ժամանակ աւելի երկար ժամանակ

յատկացնեն քունին:

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԱՄՐԱՊԵՏ ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆԸ

Հնկերացին լաւ յարաբերու-
թիւնները կը պարզեւեն ոչ միայն
դրական զգացումներ, այլեւ կ'ամ-
րապնդեն առողջութիւնը:

Նման եղրակացութեան հա-
սած են չիւսիսային Փարոլինայի
համալսարանի հետազոտողները:
Հոգեբան Պարպարա Ֆրետերիք-
ուընի գլխաւորութեամբ գիտնա-
կանները ուսումնասիրած են իրենց
բաժանմունքի եւ համալսարանի
65 աշխատակիցներու վիճակը:

Անոնց մօտ կէսը մասնակցած
է յատուկ meditation-ի (խոկումի),
որուն ընթացքին անոնցմէ խնդրած
են մտածել իրենց ու մտերիմնե-
րու մասին, ընդ որունք բացառա-
պէս դրական բանները:

Նման ժամային փորձերը կա-
տարուած են ամէն շաբաթ՝ մէկու-
կէս ամսուածն ընթացքին: Բացի
այդ, կամաւորներուն առաջար-
կած են ճնշուած իրավիճակներու
մէջ լիշել մտերիմները:

Պարզուած է, որ meditatio-ի
մասնակցածները աւելի շատ դրա-
կան իրավիճակներ կ'ապրին, իսկ
թափառող ջիղը՝ կը սկսի աւելի լաւ
գործել:

«Գլխաւոր եղրակացութիւնը
այն է, որ մենք ի վիճակի ենք
փոխելու որեւէ փիզիքական բան
մարդոց առողջութեան մէջ՝ մէծց-
նելով դրական զգացումներու ամէ-
նորեայ չափաբաժնը:»

Ու ատիկա կ'օգնէ մէզի լու-
ծելու շատոնց գոյութիւն ունեցող
գաղտնիքը, քանի որ մէր գու-
ցումներն ու զգացմունքները կ'ազ-
դեն դիլով դրական զգացումներու ամէ-
նորեայ չափաբաժնը:»

Քարեւու մոգական ուժը:

Արդէն շատ ուշ է, բաւական
ժամանակ է, որ կը փորձէք քնանալ
եւ չէք կրնար, կը մտածէք օրուած
գաղտնիքը տեղի ունեցածներուն
մասին, եւ սրտին մէջ տեսակ մը
վախի կայ, անհամապութիւն.... կը
կարծենք, որ նկարագրուածը ժա-
մանթէ կամ կեանքի որեւէ փուլին
հանդիպած է իւրաքանչիւրին: Յա-
ճախ պատահող այս սթրեսային
վիճակին ազատիլ կարելի է շատ
դիւրին ձեւով:

Պէտք է պարզապէս քիչ մը
աշխատիք դուք ձեր

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

**ՆԵՋԱՐԸ, ՄԵՍԻՆ ՈՒ ՔԵՆԸ՝ ԱՄԵՆԱԹԹԱՆԿ
ՓՈՒՏՊՈԼԻՍՏՆԵՐ, ՌՈՆԱԼԴՈՒՆ 49-ՐԴՆ Է**

CIES Football Observatory-ն հրապարակել է հինգ առաջատար եւրոպական լիգաներում հանդէս եկող ամենաթանկ ֆուտպոլիստների ցուցակը՝ հաշուի առնելով տարիքը, խաղային դիրքը, պարզանագրի ժամկետը, արդիւնաւետութիւնը եւ միջազգային կարգավիճակը:

Առաջին տեղում է յայսուել ֆրանսական ՊՍԺ-ի եւ Պրազիլիայի հաւաքականի յարձակուող Նեյմարը՝ 213 միլիոն եւրօ: Երկրորդը՝ «Բարսելոնայի» եւ Արժենափականի առաջատար Լիոնել Մեսին է՝ 202,2 միլիոն եւրօ:

Եռեակը եզրափակել է Լոնտոնի «Տոտենհեմի» եւ Անգլիայի հաւաքականի յարձակուող Հարի Քեննը՝ 194,7 միլիոն եւրօ:

Տասնեակում են նաեւ ֆրանսացի Կիլիան Մբապեն (ՊՍԺ, 192,5 միլիոն), արգենտինացի Պաուլո Խիբալան

(«Եռովենտուս», 174,6), անգլիացի Դելք Ալին («Տոտենհեմ», 171,3), բելգիացի Կելին Դե Բրունեն («Մանչեսթեր Սիթի», 167,8), բելգիացի Ռոմելու Լուկակուն («Մանչեսթեր Եունայթեր», 164,8), ֆրանսացիներ Անտուան Գրիզմանը

(«Աթլետիկո», 150,2) եւ Պոլ Պոգբան («Մանչեսթեր Յունայթեր», 147,5):

Տարբեր վարկածներով, 2017թ. աշխարհի լաւագոյն ֆուտպոլիստ ձանաչուած Մադրիդի «Ռեալի» պորտուգալացի յարձակուող Կրիշտիանու Ռոնալդուն 49-րդ տեղում է: Նրա արանսֆերային արժէքը գնահատուել է 80,4 միլիոն եւրօ:

«Բարսելոնա» Վստահ Յաղթանակ Տարաւ Մեսիի Յոբելեանական Խաղում

Սպանական Պրիմերայի 18-րդ տուրում «Բարսելոնան» սեփական դաշտում 3:0 հաշուով յաղթեց Վալենսիայից ժամանած «Լեւանտեին»: Հանդիպման հաշիւը 12-րդ րոպէին բացեց արժենթիւնացի յարձակուող Կրիշտիանու Լիոնել Մեսին, որը 400-րդ հանդիպումն անցկացրեց Սպանիայի առաջնութիւնում: Բացի այդ, 30-ամեալ Մեսին 365-րդ գոլը խփեց Պրիմերայում եւ կրկնեց լեզենդար գերմանացի յարձակուող Գերդ Միլերի ռեկորդը Երոպայի թոփ-5 առաջնութիւններում խփած կուերի ցուցանիշով: Մյուլերը «Բաւարիայի» կազմում 365 գոլ խփել էր գերմանական Բունդեսլիգայում (427 խաղում):

Սոուրինիօ. Զոհաբերեցի Մխիթարեանին Եւ Ներողութիւն Խնդրեցի Նրանից

Անգլիայի գաւաթի խաղարկութեան 1/32 եզրափակիչի խաղում «Դերբի Քառունթիի» նկատմամբ յաղթանակից յետոյ «Մանչեսթեր Եունայթերի» գլխաւոր մարզիչ Ֆոքի Մոուրինիոն խոստովանել է, որ ներողութիւն է խնդրել Հայաստանի հաւաքականի կիսապաշտպան Հենրիի Մխիթարեանից արդէն ընդիջմանը փոխարինելու համար:

«Անարդար էր ընդմիջմանը Մխիթարեանին խաղադաշտից դուրս բերել: Եւ ես ասացի նրան այդ մասին: Նա արժանի չէր դրան, քանի որ լաւ էր խաղում: Ճիշտ է, մի քանի սիսալ փոխանցումներ ունեցաւ, բայց լաւ դիմամիկա էր հաղորդում թիմին: Բայց ես զգում էի, որ Ռեշֆորդը կու չի խփի եւ ժամանակ կորցնելու մտադրութիւն չունէի եւ Մխիթարեանի փոխարէն դուրս բերեցի Լուկակուին: Մտիպուած էի զոհաբերել խաղացողի, եւ այդ խաղացողը Մխիթարեանն էր:»

Սովորաբար ես այլպէս չեմ վարուում եւ ընդմիջմանը բոլորի մօտ ներողութիւն խնդրեցի Մխիթարեանից, քանի որ նա արժանի չէր դրան»,՝ Մոուրինիոյի խօսքը մէջբերում է անգլիական ակումբի պաշտօնական կայքը:

Ցիշեցնենք, որ «Մանչեսթեր Եունայթերի»՝ Դերբի Քառունթիին» յաղթեր է վերջնամասում Զեսի Լինգարդի եւ Ռոմելու Լուկակուի խփած կուերի շնորհիւ՝ 2:0:

Լ'Էկվիրե. 2017-ի Խորհրդանշական Յաւարականը

Ֆրանսական հեղինակաւոր Լ'Էկվիրե-ը ներկայացրել է 2017 թուականի խորհրդանշական հաւաքականը, որը ձեւաորուել է պարբերականի հարցման արդիւնքում: Մասնակցել է մօտ 150 հազար ընթերցող:

Դարպասապահ. Զանլուկիջի Բուոֆոն («Յունիվենտուս»):

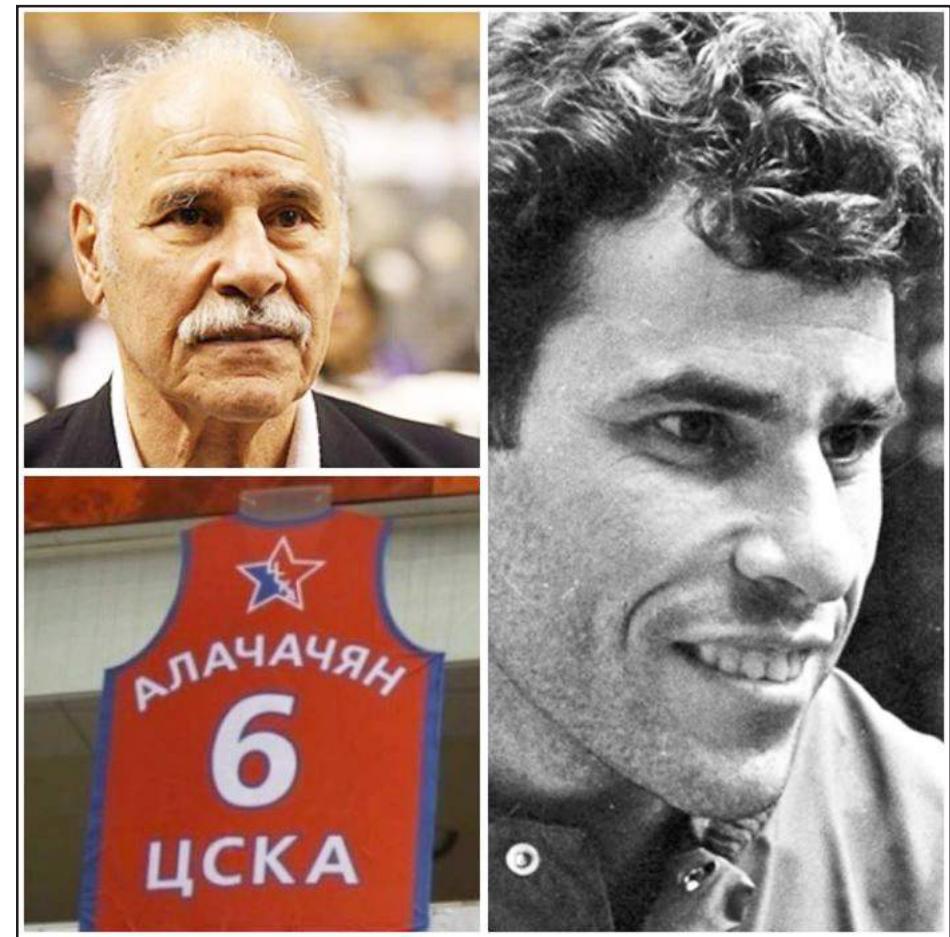
Պաշտպաններ. Դանիի Ալես («Յունիվենտուս», ՊՍԺ), Սերիի Ռամոս («Ռեալ»), Սամուէլ Ռումտիսի («Բարսելոնա»), Մարտի («Ռեալ»):

Կիսապաշտպաններ. Լուկա Մոուրիչ («Ռեալ»), Նուոլո Կանտէ («Չելսի»):

Եզրային յարձակուողներ. Լիոնել Մեսի («Բարսելոնա»), Նեյմար («Բարսելոնա»), ՊՍԺ):

Կեղոնական յարձակուողներ. Հարի Քեն («Տոտենհեմ»), Կրիշտիանու Ռոնալդու («Ռեալ»):

**Մահացել է Ամենատիտղոսակիր Յայ
Բասկետբոլիստ Արմենակ Ալաշաչեանը**

87 տարեկանում մահացել է բոլոր ժամանակների ամենայայտնի եւ ամենատիտղոսակիր հայ բասկետբոլիստ Արմենակ Ալաշաչեանը, որը վերջին տարիներին բնակւում էր Գանատայում, հաղորդում է Հայաստանի բասկետբոլի ֆեղերացիայի մամուլի ծառայութիւնը:

Արմենակ Ալաշաչեանը ծնուել է 1930 թուականի Դեկտեմբերի 25-ին Եգիպտոսի Ալեքսանդրիա քաղաքում: 1947 թուականին տեղափոխուել է Երեւան եւ սկսել է հանդէս գալ ՖԻՄԱ-ի կազմում: 1954 թուականին տեղափոխուել է զագախական «Բուրեւեսանիկ», իսկ 1958 թուականից սկսել է ելոյթ ունենալ Մուկուայի ԲԿՄԱ-ում:

1953, 1961, 1963 եւ 1965 թուականներին Արմենակ Ալաշաչեանը ԽՍՀՄ հաւաքականի կազմում դարձել է Եւրոպայի ախոյեան, իսկ 1964-ին՝ Օլիմպիական խաղերի փոխանույնեան: Հնդգրկուել է Պասքետպոլի միջազգային ֆեղերացիայի «Փառքի սրահում»:

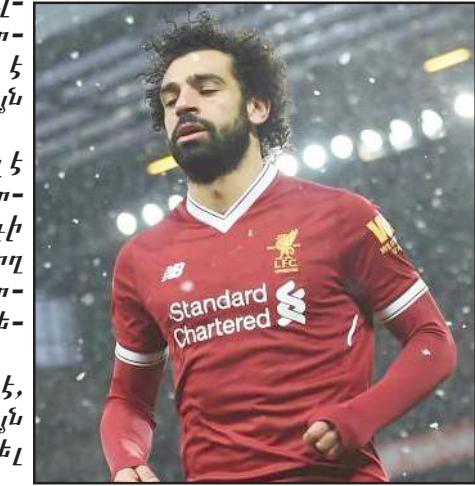
Սալահի Երկրորդ Եգիպտացին է, Որը ճանաչւում է Աֆրիկայի Լաւագոյն Ֆուտապոլիստ

Եգիպտոսի հաւաքականի ու անգլիական «Լիվերպուլի» կիսապաշտպան Մոհամեդ Սալահը ճանաչուել է 2017 թուականի՝ Ակրիկի լաւագոյն փուտպոլիստ:

25-ամեայ Սալահը գերազանցել է «Լիվերպուլի» սենեգալցի կիսապաշտպան Սադի Մանեին եւ Դորտմունդի «Բորուսիայի» գաբոնցի յարձակուող Պյեր-Էմերիկ Օբամեյյանին, յայտնում է Ակրիկեան կոնֆեղերացիաների կայքը:

Սալահը երկրորդ Եգիպտացին է, որը ճանաչուում է Ակրիկի լաւագոյն փուտպոլիստ: 1983-ին դա յաջողուել էր Սահմուդ էլ Հատիբին:

Ցիշեցնենք, որ աւելի վաղ Մոհամեդ Սալահը ճանաչուել էր 2017 թուականի լաւագոյն արաբ փուտպոլիստ:

Ֆիլիակ Կոուտինիօ. Երազանքս Իրականացաւ

Անգլիական «Լիվերպուլից» «Բարսելոնա» տեղափոխուած պրազիլացի կիսապաշտպան Ֆիլիակ Կոուտինիոն պատմել է տպաւորութիւնների մասին:

«Ողջոյն «Բարսելոնայի» երկրպագուներին: Ես արդէն Սպանիայում եմ: Երազանքս իրականացաւ: Յուսով եմ՝ կը հանդիպեանք վաղը»,՝ ասում է 25-ամեայ փուտպոլիստը կատարուական ակումբի մամուլի ծառայութեան հրապարակած տեսաուղերձում:

Ցիշեցնենք, որ «Բարսելոնայում» Ֆիլիակ Կոուտինիոյի շնորհանդէս պետք է ունեղի էր ունենալու Յունուարի 8-ին:

Պրազիլիացի հաւաքականի կիսապաշտպանը 5.5 տարուայ պայմանագիր է կնքելու կատարուական ակումբի համար: Հետո պայմանագրութեան գինը կը կազմի 400 միլիոն եւրօ: Ոչ պաշտօնական առուեալներով, նրա տրանսֆերը կազմելու է 145 միլիոն ֆունտ ստերլինգ:

Կոուտինիոն 2013-ին իտալական «Խնտերից» էր աելափոխուել «Լիվերպուլ», որը 8.5 միլիոն ֆունտ ստերլինգով էր ձեռք բերել նրան: